



**KAYAK SPORCULARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE SPORTİF
YARALANMAYA YÖNELİK KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Muhammet Umut ŞEFLEK

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

2023

(Her hakkı saklıdır.)



KIŞ SPORLARI ve SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Winter Sports and Sport Sciences

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI

KAYAK SPORCULARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE SPORTİF YARALANMAYA YÖNELİK KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

(The Investigation of The Relationship Between The Personality Characteristics of Ski
Athletes and The Level of Anxiety Decisively Related to Sports Injuries)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Umut ŞEFLEK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin YILMAZ

Erzurum

Haziran, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Muhammet Umut ŞEFLEK tarafından hazırlanan “Kayak Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sportif Yaralanmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışması 14.06.2023 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Cemil Tuğrulhan ŞAM <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin YILMAZ <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Selim ASAN <i>Erzurum Teknik Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

14.06.2023

Aslı ıslak imzalıdır
Prof. Dr. Fatih KIYICI
Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum “Kayak Sporcularının Kişilik Özellikleri İle Sportif Yaralanmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

14 / 06 / 2023

Aslı ıslak imzalıdır

Muhammet Umut ŞEFLEK

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, değerli bilgi ve katkıları ile yöneten, tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin YILMAZ'a en içten saygı ve Őükranlarımı sunarım.

Tez araőtırmam boyunca veri toplama, işleme ve tez yazım aşamamda bana desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Arő. Gör. Gökhan AYDIN'a ve sevgili arkadaşım Selman Yusuf ALBAYRAK'a, Zeynep Elif DURLANIK'a ve

Bugünlere gelmemde hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan, hayatımın her döneminde yanımda olan, dualarını hep hissettiğim aileme teőekkürü bir borç bilirim.

Muhammet Umut ŞEFLEK

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ KAYAK SPORCULARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE SPORTİF YARALANMAYA YÖNELİK KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Muhammet Umut ŞEFLEK

Haziran 2023, 77 Sayfa

Amaç: Kayak sporcularının kişilik özellikleri ile sportif yaralanmaya yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler bakımından incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma grubunun 186'sı erkek 223'si kadın olmak üzere toplam 409 lisanslı kayak sporcusu oluşturmuştur. Örneklem grubunda bulunan katılımcılardan Kişisel Bilgi formu, Spor Yaralanma Kaygı Ölçeği ve Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi olmak üzere 3 farklı anket ölçeğinden yararlanılarak bilgiler alınmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS istatistik programından yararlanılmıştır ve anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım analizi yapıldıktan sonra alınan verilerin genel ortalamaları tespit etmek için betimsel istatistik, ikili gruplara göre ölçek ortalamalarının karşılaştırmasında bağımsız gruplarda T testi, ikiden fazla gruplara göre ölçek ortalamalarının karşılaştırmalarında tek yönlü varyans analizleri ve grup içi farklılığın hangi gruplardan meydana geldiğini saptamak için Tukey testi, ölçekler arasındaki ilişkiye bakmak için de Pearson korelasyon testinden faydalanılmıştır.

Bulgular: Spor yaralanma kaygı ölçeği cinsiyet, yaş, spor yaşı, spor yaralanma geçmişi, spora ara verme bilgisi değişkenlerinde anlamlı farklılıklar görülmüştür. Sıfatlara dayalı kişilik testi cinsiyet, yaş ve spor yaşı değişkenlerine göre farklılık görülmüştür.

Sonuç: Araştırmadan elde edilen verilere göre Spor Yaralanması Kaygı Ölçeğinde yaş ve spor yaşı ilerledikçe kaygı düzeylerinde azalma olduğu görülmüştür. 25 yaş ve üstü sporcuların diğer yaş gruplarına göre daha anlamlı farklılığa sahip olduğu görülmüştür.

Sıfatlara dayalı kişilik testi duygusal dengesizlik alt boyutunda kadınların erkeklere oranla daha yüksek puanlara sahip oldukları, Yaş ve spor yaşı alt boyutlarında ise küçük yaş gruplarının büyük gruplara oranla daha anlamlı puana sahip oldukları ancak spor yaralanma geçmişi ve spora ara verme bilgisinde herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği ile Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi toplam ve alt boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaralanma kaygısı, kişilik, kayak, sporcu.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PERSONALITY CHARACTERISTICS OF SKI ATHLETES AND THE LEVEL OF ANXIETY DECISIVELY RELATED TO SPORTS INJURIES

Muhammet Umut ŞEFLEK

June 2023, 77 Pages

Purpose: The aim of this study is to examine the relationship between the personality traits of ski athletes and their anxiety levels towards sports injury in terms of different variables.

Method: The research group consisted of 409 licensed ski athletes, of which 186 were men and 223 were women. Information was obtained from the participants in the sample group by using 3 different questionnaires: Personal Information Form, Sports Injury Anxiety Scale and Adjective-Based Personality Test. SPSS statistical program was used in the evaluation of the obtained data and the level of significance was taken as $p < 0.05$. After performing the normal distribution analysis of the obtained data, descriptive statistics were used to determine the general averages of the data obtained, T test in independent groups in comparison of the scale averages according to paired groups, one-way analysis of variance in the comparison of the scale averages according to more than two groups, and in which groups the within-group difference occurred. Tukey test and Pearson correlation test were used to look at the relationship between the scales.

Findings: Significant differences were observed in the variables of gender, age, sports age, history of sports injury, and knowledge of taking a break from sports in the sports injury anxiety scale. There were differences in the personality test based on adjectives according to the variables of gender, age and sports age.

Result: According to the data obtained from the research, it was observed that the anxiety levels decreased as age and sports age progressed in the Sports Injury Anxiety Scale. Athletes aged 25 and over were found to have more significant differences compared to other age groups.

In the personality test based on adjectives emotional instability sub-dimension, women had higher scores than men, and in the age and sports age sub-dimensions, the younger age groups had more significant scores than the older groups, but no significant difference was found in the history of sports injury and the knowledge of taking a break from sports.

It was observed that there was a low level of positive correlation between the Sports Injury Anxiety Scale and the Adjective-Based Personality Test total and sub-dimension scores.

Keywords: Injury anxiety, personality, skiing, athlete.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	I
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	II
TEŞEKKÜR	III
ÖZ	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar DİZİNİ	IX
KISALTMALAR VE SİMGELER	X
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş.....	1
Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı.....	2
İKİNCİ BÖLÜM	3
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	3
Kişilik.....	3
Kişiliğin Özellikleri	4
Kişiliği Oluşturan Faktörler.....	4
Biyolojik ve Genetik Faktörler	5
Ailesel Faktörler	5
Sosyal Kültürel Faktörler	6
Coğrafi Faktörler	6
Beş Faktör Kişilik Modeli ve Özellikleri	6
Dışadönüklük.....	7
Uyumluluk.....	7
Duygusal denge	8
Sorumluluk	8
Deneyime açıklık	8
Kaygı.....	9
Kaygı Çeşitleri.....	10
Durumluk kaygı.....	10

Sürekli kaygı.....	10
Bilişsel kaygı	11
Olumlu ve olumsuz kaygı	11
Somatik kaygı.....	11
Dalgalanan kaygı	11
Özellikli durum kaygısı.....	12
Kaygının Nedenleri.....	12
Spor yaralanması	13
Spor yaralanmalarının oluşum nedeni	13
Spor yaralanmaları risk faktörleri.....	13
İçsel faktörler.....	14
Dışsal faktörler	14
Psikolojik Faktörler.....	14
Sık Karşılaşılan Spor Yaralanmaları.....	15
Araştırmanın Özgün Değeri	16
Araştırmanın Yaygın Etkisi.....	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	17
Yöntem.....	17
Araştırma Yöntemi	17
Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları	17
Veri Toplama Teknikleri/Araçları	18
Süreç/Uygulama	19
Verilerin Analizi	19
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	21
Bulgular	21
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	41
Tartışma ve Sonuç	41
Öneriler	50
KAYNAKÇA	51
EKLER.....	58
Ek.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu	58
Ek.2. Tez Benzerlik Oranı Beyan Formu	59
Ek.3. Etik Kurul Kararı	60
Ek.4. Kişisel Bilgi Formu.....	61
Ek.5. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi.....	62

Ek.6. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği	63
ÖZGEÇMİŞ.....	64



TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Normal Dağılım Tablosu</i>	20
Tablo 2. <i>Geçerlilik Güvenirlik Sonuçları</i>	20
Tablo 3. <i>Katılımcılara Ait Demografik ve Tanımlayıcı Özellikler</i>	21
Tablo 4. <i>Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Kıyaslaması</i>	22
Tablo 5. <i>Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Kıyaslaması</i>	23
Tablo 6. <i>Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Toplam Puanının ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	24
Tablo 7. <i>Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	26
Tablo 8. <i>Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	28
Tablo 9. <i>Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	30
Tablo 10. <i>Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaralanma Geçmişi Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	32
Tablo 11. <i>Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaralanma Geçmişi Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	34
Tablo 12. <i>Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spora Ara Verme Bilgisi Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	36
Tablo 13. <i>Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spora Ara Verme Bilgisi Değişkenine Göre Karşılaştırması</i>	37
Tablo 14. <i>Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanının, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanıyla Karşılaştırması</i>	39

KISALTMALAR VE SİMGELER

SDKT:	Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi
SYKÖ:	Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği
YKK:	Yeteneğini Kaybetme Kaygısı
ZAK:	Zayıf Algılanma Kaygısı
ACK:	Acı Çekme Kaygısı
HKUK:	Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı
SDKK:	Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı
YYK:	Yeniden Yaralanma Kaygısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Kayak, İnsanların ağırlığını kar üstünde daha büyük bir alana dağıtarak yumuşak olan kara batmadan, kayarak ileriye gitmesine olanak sağlayan, adım atılmak istendiğinde ise orta kısmı esneyerek kara temas edip ayakla vücudu öne doğru itme olanağı sağlayan araçtır ve bu aracı kullanılarak yapılan spor dalıdır. Kayağın ilk defa bulunduğu ve kullanıldığı coğrafi yerler; Moğolistan, Sibirya ve Altaylardır. Kayağın en eski buluntuları ise 8000 yıl öncesinde Kuzey Rusya'da Vis 'de ortaya çıkmıştır. Kayağın ilk ortaya çıkış şekli karda batmamak için birtakım ağaçlardan çeşitli şekil ve boyutlarda parçalar kullanılarak yapıldığı düşünülmektedir. Norveç, Finlandiya, bazı Doğu Avrupa ve İsveç ülkelerinde kar üstünde avlanmak ve ulaşım için kullanılmıştır. 15. yy.'dan başlayarak öncelikle asker antrenmanı daha sonrasında spor aracı şeklinde benimsenmesi sonucunda, 1866'da Christiania 'da yeni adı ile Oslo'da ilk kez kayak yarışması organizasyonu yapılmıştır. 1924 yılında Uluslararası Kayak Federasyonu (Federation International de Ski) Bern'de kurulmuştur. FIS kurulmasıyla beraber kayak branşı "Alp Disiplini" yarışları olarak kış olimpiyatlarına dahil edilmiştir (Wikipedia, 2018).

Alp Disiplini yarışları 1936 yılından bugüne kadar bütün Kış Olimpiyat Oyunları'nda en popüler branşlardan biri olarak yer almaktadır. Son olarak Çin' in Pekin kentinde Beijing 2022 Olimpiyat Oyunları'nda iniş (DH), süper büyük slalom (SG), büyük slalom (GS), slalom (SL), alp kombinesi (AC) ve alp takım (TE) yarışmaları yapılmıştır (Şimşek, 2018).

Kayak etkinliğini her geçen gün artıran bir spor branşı olmaktadır. Bu branşı içeren olimpiyat ve turnuvalar her sene yaygın bir şekilde organize edilmekte ve televizyon gibi platformlarda canlı yayın yapılarak tüm dünyaya yayılmaktadır. Bu yüzden yaygınlığının daha da artması beklenmektedir. Kayak branşını profesyonellerin yanı sıra amatörler de yapmaktadır. Bu spor faaliyeti insanlara yüksek eğlence ve üst düzey adrenalin yaşatırken beraberinde ciddi spor yaralanma riski de ortaya çıkarmaktadır. Kayak yapan sayısı arttıkça, sporcu güvenliği endişeleri beraberinde getirmektedir (Tetik vd., 2002).

Kişiliği bir bütünüyle ele olacak olursak, bireylerin olumlu ve olumsuz görüşleri, olay örgülerine karşı bakış açıları, karar verme mekanizmaları, ikili iletişimleri, öfke ve sakin durumları, olaylarla karşılaştığında ortaya koyduğu tavırları, zevkleri ve ses tonlarının öteki bireylerden farklı olması kişilik özellikleridir (Çağlayan, 2019).

Davranış performansının bir işareti olan ve yarışma ortamında sporcunun ne şekilde davranacağına yardım eden kişilik özellikleridir. Beş Büyük Faktör (Kişiliğin Küresel Faktörleri), özellik teorisi kapsamında şekillendirilen faktör kişilik modellerinin modern uyarlamalarından biridir. Beş büyük kişilik özellikleri, bireyin düşünce, davranış ve duygularının özelliklerini tanımlayan insan kişiliğinin temelindeki en ana boyutlardır. Bu kişilik modeli ise yaş cinsiyet veya kültürden ayrı olarak tüm bireylerin aynı temel nitelikleri paylaştığını ancak ortaya çıkma derecelerinde değişkenlik gösterdiğini öne çıkarır (Novikova, 2013).

Kaygı çok çeşitli bir duygusal durumdur. Ayrıca kaygı durumu normal bir reaksiyondur ve bazı durumlarda yararlı olabilir. Kaygının ortaya çıkması sonucunda bir tehlike ihtimali ve bu tehlikeye karşı reaksiyon gösterme başa çıkma gibi durumu bilişsel öğeleri ve hisleri kapsamaktadır. Gergin hissetmenize, huzur olmanıza, terlemenize, kalp atımının hızlanmasına, çevrenizde olan olumsuz durumlar gibi psikolojik ve fizyolojik belirtiler, pasif ve aktif kaçınma gibi tavırlar gösterebilir (Civan, 2001).

Birçok sporcu için rekabetin önde olduğu spor etkinlik ve müsabakalarına katılmak birçok şekilde açığa çıkan korku ve kaygıyla sonuçlanabilir. Başarısızlık korkusu, yakın çevre ve ailenin beklentilerini yerine getirememeye, sosyal sonuçlardan kaçınıp korkma gibi endişe oluşturabilecek durumlar kaygıya sebep olan bazı nedenlerdendir (Gould vd., 1983).

Yüksek düzeyde fiziki performans, aktivite yoğunluğu, yoğun antrenman, rekabet, kazanma isteği, yarışma temposu, dış etmenler ve çevre koşulları ve birden fazla psikolojik neden (kaygı, stres vb.) iç ve dış etkenlerden kaynaklı fazla sayıda spor yalanması olmaktadır (Argut & Çelik, 2018).

Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı

Kişilik özelliklerine bağlı olarak bireyler bazı durumlar karşısında farklı düzeylerde kaygı hissedebilmektedir. Özellikle kayak gibi uygulama noktasında risklerin oldukça üst düzey olduğu bir spor branşında yaralanma ve sakatlama durumlarına ilişkin sporcuların tutumları oldukça önemlidir. Sporcuların bu spor branşından meydana gelecek durumlara (yaralanma ve sakatlanma) yönelik tutumlarının temel belirleyicilerinden biri olan kişilik özellikleri ile bir ilişkisi olup olmadığı çalışmanın gerekçesini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı kayak sporcularının kişilik özellikleri ile yaralanma ve sakatlanma durumlarına ilişkin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Kişilik

Kişilik, kişiyi diğerlerinden ayırt eden doğuştan getirdiği ve sonradan kazanılan özelliklerin tamamıdır. Kişilik, kişinin duygusal, fiziksel, zihinsel ve sosyal özelliklerinin süreklilik gösteren taraflarını bulundurur. Bir diğer açıklamada ise; kişinin kendisine ait düşüncelerini ve gösterdiği davranışlarını tanımlayan sistemlerin hepsi olduğunu belirtmiştir (Taymur, 2012; Dal, 2009).

Geçmişten günümüze kadar kişilik özelliklerini ve insan kişiliğini anlamak için birden fazla tanımlamalarda bulunulmuştur. Bu tanımlamalar arasında en eski olanı dünya literatüründe birinci olan ve yaşamaya devam eden Sümerlerin eseri olan Gılgamış destanında yer alan kahramanı kibirli, cesaretli ve asi yürekli betimlemesi olmuştur (Costa & McCrae, 2006).

Kimi kişilik teorikçileri, kişiliğin varsayımsal bir fikir olarak, bütün niteliklerinin dışarıdan izlenemeyeceğini ve bunların büyük bir kısmının kişinin maneviyatı ile alakalı olduğunu söyleyerek, araştırılması gerekenin bireyden ziyade bireylerarası ilişkiler olduğunu saptamışlardır. Bu nedenle de kişilik, kişinin bir ya da birden fazla bireyle görüşmesinden açığa çıkar (Dal, 2009). Fakat psikologlar daha farklı bakış açısından bu konuya bakmaktadırlar. Bu sebeple psikologlar, kişiliği anlatan sıfatların bu açıklamalarında az da olsa tesir ettiğini savunmuşlardır (Özsoy & Yıldız, 2013). Kişiliğin betimlenmesiyle alakalı birden fazla psikolog ayrı açıklamalarda bulunmuştur ancak Mayer'e göre bu zamanda kişiliği betimlerken bazı öğelerin ortak olduğu belirtilmiştir. Ortak olan bu düşünce ise kişiliğin gelişen, düzenli ve kişinin davranışlarıyla tanımlanabilen kişiye özgü motivasyonların, zihinsel süreçlerin ve duyguların sonucu olan sistemleri tamamı olduğudur (Mayer, 2007). Genel anlamda psikologlar, kişiliği anlatırken farklı tanımlamalarda bulunsalar da birden fazlasının kişiliğin, kişiye özgü ve belirtici davranışların tamamı olduğuna dair hemfikirdirler (Köknel, 1997). Kişilik genetiğimizle getirdiğimiz biyolojik ve psikolojik niteliklerimizle, çevreden elde ettiğimiz doğal ve sosyal etmenlerin birbirleri ile girdikleri etkileşimin sonucunda ortaya çıkardıkları bir bütündür (Arısoy, 1965).

Kişilik, kişinin nasıl bir şekilde davranışta bulunacağı konusunda tahminlere imkân veren yapıdır. Kişilik, kesinlikle değişmeyen bir biçim olmadığı gibi, birden gerçekleşen değişimlere de dayanıklı ve değişken durumlar karşısında değişebilirlik gösterebilen özelliklerin tamamıdır (Schultz & Schultz, 2005). Kişiliği bir bütünüyle ele olacak olursak, bireylerin olumlu ve olumsuz görüşleri, olay örgülerine karşı bakış açıları, karar verme mekanizmaları, ikili iletişimleri, öfke ve sakin durumları, olaylarla karşılaştığında ortaya koyduğu tavırları, zevkleri ve ses tonlarının öteki bireylerden farklı olması kişilik özellikleridir (Çağlayan, 2019).

Kişiliğin Özellikleri

Kişilik özellikleri, kişiden kişiye kıyaslayarak kalıcı ve tutarlı bir şekilde değişiklik gösteren her türlü niteliktir. Kişilik özellikleri teorisi kapsamında çalışan psikologlar, Etkileyici kişilik betimlemesi oluşturacak esas özellikleri saptamak ve bunların ölçme şekillerini ortaya koymayı hedeflerler (Atkinson vd., 1995).

Genellikle kişinin diğer kişilerden duyguların, düşüncelerin ve eylemlerin değişik olduğu biraz sabit biçimleri şeklinde de açıklanabilmektedir (Kandler & Bleidorn, 2017). Bireyler arasında bulunan farklılıklar bireylerin kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Söz konusu olan farklar sosyal çevre, zaman, psikoloji ve kültürün etkileşimlerine göre şekil almaktadır. Bunların beraberinde fiziki özellikler, duygusal veya zihinsel olarak farklılıkların olduğu bireyler, bu etkilerin sonucunda durum ve olayları yorumlama biçimleri farklı olmaktadır. Bu durum ise kavramının kaynağını oluşturduğunu hipotezine yönlendirmektedir (Durna, 2005).

Kişiliği Oluşturan Faktörler

Kişiliğin açığa çıkmasına sebep olan olguların ve kişiliği oluşturan etmenlerin neler olduğunu sorguladığımız zaman bir tek cevap ile cevaplandırmak mümkün değildir (Erdoğan, 1983). Kişilik öğrenme, olgunlaşma ve toplumsallaşma süreçleriyle biçimlenmektedir. Olgunlaşmadaki amaç, doğumdan itibaren gelen fakat henüz yeteri kadar gelişmemiş olan yetilerimizin, öğrenme gerçekleşmeden belirli aşamaya ulaşmasıdır. Toplumsallaşma ve öğrenme çevre tarafından elde edilen öğrenim, eğitim ve deneyimler sonucunda kişilerin davranışlarının biçimlenmesi ve çevrede yer alabilmesidir (Sayar & Dinç, 2011).

Kişiliği belirleyen çok sayıda etken vardır. Bu husustaki çeşitli görüşlere karşın literatürde uyuşan kişiliğe ilişkin esas faktörleri; kalıtım ve bedensel yapı faktörleri, aile faktörleri, kültürel faktörü, coğrafi ve fiziki faktörleri, sosyal yapı ve sosyal sınıf faktörleri olarak sınıflandırmak mümkündür (Âdem & Elvan, 2018).

Biyolojik ve Genetik Faktörler

Kişinin bedensel oluşumu ve bu oluşumun fiziksel görüntüsü, cinsiyeti sistemsel özellikleri kalıtım ile elde edilir. İnsanların davranış şekillerinin farklı olmasının sebebi bu kalıtımsal etkenlerdir. Hatta insanların güç, biçim ve öğrenmeleri çevreden gelen uyarıcılara tepki göstermeleri, zorlamalara karşı dayanma güçleri de birbirinden farklıdır. Sebebi ise kalıtımsaldır (Zel, 2001).

Kişilik meydana gelirken zihinsel özellikler ve belirli davranış biçimleri açısından genetik faktörlerin önemi büyüktür. Kişiliğin sistemsel yapısını meydana getiren kısım kalıtımsal olarak iletilmektedir. Bu sebeple insanoğlu soylarına ilişkin özellikleri nesilden nesile aktarabilmektedir. Genetik özelliklerin kişilere geçmesi kişiden kişiye farklılık gösterebilen bir durumdur. Kişiliğin meydana gelmesinden önemli bir etken olan kalıtımın kişiliği kararlaştırma derecesi, kişilerarası farklılıklar gösterebilmektedir (Gürüz & Eğinli, 2012).

Yapılan bütün teorik araştırma ve açıklamalara göre, kişilerdeki birçok davranışsal özelliğin kökeninde genetiğin bütün psikolojik özelliklerin mühim bir etkeni olarak görülmüştür (Erdoğan, 1983). Kimi araştırmacılara göre kişilik ebeveynlerden geçer, bazılarına göre ise kişilerin elde ettiği deneyimler ışığında şekillenir (Hellriegel vd., 2008).

Ailesel Faktörler

Ebeveynler toplumsallaşmanın ilk köken ve sembolleridir. Bireyin doğup ve büyüdüğü ev ve ailenin tesirleri çok boyutludur (Zel, 2001). Kişinin ilk girdiği sosyal ortam ailesidir. Kişinin insanlar ve toplum ile ilgili ilk eğitimleri aile içinde başlar. Bu nedenle kişiliğin gelişmesini sağlayan ilk kaynak ve örnekler; baba, anne, abi, abla gibi aile üyelerinden oluşur (Gürüz & Eğinli, 2012).

Ailenin birey sayısı, sosyoekonomik durumu, dini, ırkı, ebeveynlerin eğitim derecesi, çocuklar arasındaki doğum sırası gibi faktörler kişinin kişilik oluşumunda etkili olmaktadır. Örneğin; evde olan ilk veya son çocuk durumu, kişiliğin meydana gelmesini etkilediği gibi, zengin bir aile ile fakir bir ailede büyüyen kişilerin arasındaki farklı fırsat ve imkanların meydana getirdiği yaşam kalitesi, tarzı ve standartları nedeniyle bireylerin kişiliklerin de farklılıklar meydana gelecektir (Hellriegel vd., 2008). Kişiliğin oluşumunda kişilerin ebeveynlerinden yalnızca genetik yoluyla geçen özelliklerin yanı sıra, aynı zamanda kişinin doğumundan itibaren geçen zamanda ebeveynlerin sahip oldukları ekonomik ve sosyo-kültürel durumun da önemli etkisi vardır (Özsoy & Yıldız, 2013).

Sosyal Kültürel Faktörler

Kültürel faktörlerinin bireylerin kişiliği üstünde önemli sonuçlara sahiptir. Örneğin, giyinme, yemek yeme vb. eylemlerde kişilik ve kültür arasındaki bağlantı açıkça ortaya çıkmaktadır. Farklı alt kültürler değişik kişilik şekillerinin oluşmasına sebep olmaktadır (Abdioğlu vd., 2015).

Kişinin doğumdan itibaren gelen genetiksel özellikleri, aile içerisinde özümlediği bir dizi davranış biçimleri, yaşadığı ortamdan da elde ettiği bilgi ve birikimleri bütünleştirerek kişiliği biçimlendirmektedir (Gürüz & Eğinli, 2012). Kişilerin diğer yollardan içinde buldukları kültürden ve toplumdan etkilenmektedir (Özsoy & Yıldız, 2013). Böylece kişilerin yer aldığı ve yetiştiği ortamlar ve sonradan girdiği sosyal sınıflar bireylerin eğilim, davranış ve düşüncelerini ve kişilik özelliklerini etkisin altına almaktadır (Tekin, 2012). Bu sebeplerle bireyin dahil oldukları yaşama biçimi eğilim, gruplar ve düşünceleri kişilik üstünde önemli bir etkene sahiptir (Yıldızoğlu, 2013).

Coğrafi Faktörler

Geçmişten günümüze kadar bireylerin kişilik özelliklerinin coğrafik konumlara göre değiştiği düşünülmektedir. Birbirlerine yakın olan coğrafi konumlarda yaşayan insanların kişilik özelliklerinin benzer olduğu görülmektedir. Bu duruma sebep olarak da paylaşılan kültür, gen ve fiziksel ortamın etken olduğu düşünülmektedir (Allik & McCrae, 2004).

Coğrafi çevre içinde doğanın, iklimin ve hayat sürülen bölgenin coğrafi koşullarının kişilerin kişilik özellikleri üstünde etkin etkenleri vardır. Özellikle o toplumun antropolojik ve kültürel yapısı üstünde coğrafyanın etkenleri çok bilindik bir husustur (Zel, 2001). Karasal ve soğuk iklim bölgelerinde yaşam süren kişiler daha soğuk ve sert mizaçlıyken kıyı ve sıcak iklim bölgelerinde yaşayan kişiler ise yumuşak ve duygusal tavırlara sahiptirler (Tekin, 2012).

Beş Faktör Kişilik Modeli ve Özellikleri

Gerçekleştirilen kaynak taraması sonucunda kişiliği tanımlamak için beş faktör kişilik modelinin daha sık kullanıldığı rastlanmaktadır. Beş faktör kişilik modeli ölçeğinin Türk kültüründe güvenli ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu saptanmış ve kişiliği ölçmek için yararlanabilecek bir araç olduğu gözlemlenmiştir (Somer, 1998)

Kişilik araştırmacılarının belirttiği gibi, kişisel özelliklerin anlaşılabilir tanımlarından biri beş ana ilkedir. Beş faktörlü faaliyetlerin temeli, algılanan değişik kişilik özelliklerinin birtakım kültürlerin gündelik yaşamına yansıtacağı ve önemli kişisel farklılıkların yaşayan 'dilde' değişik kelimelere kodlanacağı fikridir.

Bu araştırma ve çalışmalar neticesinde bir asırın başından beri farklı dil kümeleri üstünde gerçekleştirilmiş ve kişiliğe dair kavramların aşamalı bir yapının çerçevesini meydana getirecek beş ana faktör adı altında birleşeceği konusunda bir birliktelik olmasa da önemli bilgiler sağlamaktadır. Böyle açıklayıcı bir haritaya ulaşmak, birçok değişik kişilik araştırmasını birbiriyle birleştirme de önemli gözükmektedir. Beş faktör genellikle şu şekilde isimlendirilir (Sudak & Zehir, 2013):

- Dışadönüklük
- Uyumluluk
- Duygusal Denge
- Sorumluluk
- Deneyime Açıklık

Dışadönüklük

Yapılan çalışmalar neticesinde dışadönük kişiler sosyal ortamı gelişmiş, enerjik, ikili ilişkileri güçlü, güler yüzlü, arkadaşlarına daha fazla vakit ayıran, sempatik oldukları; içe dönük kişilerde daha durgun, kontrollü, çekimser, sakin ve fazla dalgın oldukları ortaya koyulmaktadır (Somer vd., 2002). Dışa dönük bireyler olumlu hissetmeye meyillidirler. Dışadönükler aktif, konuşkan, iddialı, neşeli, enerjik ve iyimserdir. Aksiyon ve eğlencenin tadını çıkarırlar. McCrae ve Costa'nın geliştirdiği kişilik envanterinde, sıcaklık, heyecan arama, toplumu sevmeye ve olumlu duygular dışadönüklük boyutunu alt boyutları ile temsil ederler. McCrae ve Costa dışadönüklük etkeni altında değerlendirmesine karşın, pek çok araştırmacının görünen bu alt boyutu uyumluluk ve yatıştırılabilirlik etkeninin merkezinde gördüğünü göstermektedir. Goldberg'in incelemelerinde faaliyet dışı dönüklük ve egemenlik boyutunun esas belirleyicileri arasındadır. Somer'in Türk dili üzerinde yaptığı araştırmalarında da yukarıdaki çalışmaların sonuçlarıyla uyumluluk göstermiştir ve söz konusu faktör dışa dönüklük şeklinde adlandırılmıştır (Sudak & Zehir, 2013).

Uyumluluk

Uyumlu kişilik özelliği daha fazla olarak bireylerarası ilişkilerle ilgilidir. Uyumluluk, bir kişinin bireylerarası onaylama derecesini ve iş birliğine katılımını ifade eder. Uyumluluk kişilik özelliğine daha yatkın olan kişiler, diğer kişilerle ilişkilerinde daha samimi, kibar, dost canlısı, cömert, uzlaşmaya hazır ve beraber iş yapmayı isteyen kişilerdir (Horzum vd., 2017).

Uyumluluk daha az bireylerarası kavgaya ve iş ve aile kavgalarına daha fazla destekle neticelenir. Kabul edilebilir kişiler işlerinde daha fazla başarılıdır ve iş arkadaşlarından veya ebeveynlerinden daha çok duygusal destek almaktadır (Sudak & Zehir, 2013).

Duygusal denge

“Nevrotiklik” olarak da dile getirilen duygusal denge, duyguların yararlı ve zararlı eğilimlerinin açığa çıkması şeklinde ifade edilmiştir. Kızgın, gergin, agresif, sinirli, korku gibi kişilik özellikleri mevcuttur. Nevrotik kişiler, sinirlilik yaşama olasılığının artmasıyla karakterize edilir. Tam tersine, duygusal olarak dengeli kişiler sakin ve rahat insanlardır. Yüksek seviyede duygusallığa sahip kişiler genellikle huzursuz ve endişelidirler, üzgün hissederler ve stres ile mücadele etme yönleri zayıftır. Düşük seviyede duygusallığa sahip bireyler ise sakin, dengeli ve stres ile mücadele ve yönetme becerileri daha iyi olan kişilerdir (Horzum vd., 2017).

Duygusal dengesinde tutarsızlık olan kişiliğe sahip bireylerde genellikle güvensiz, endişeli, sinirli ve koruyucu bireyleri içerir. Bu tür kişilik özellikleri, kişilerin iş ve aile yaşantılarında daha çok çatışma yaşamasına ve doğal olarak gereğinden fazla stres yaşamasına sebep olabilir (Sudak & Zehir, 2013).

Sorumluluk

Sorumluluk duygusu olan kişiler, zeki, güvenilir, hedefe yönelen, belirlediği çizgide yol alan kişilerdir. Bu gibi olumlu yanların yanı sıra olumsuz yanları da vardır en mühimi fazlasıyla titizlik ve mükemmeliyetçiliğinde olmasıdır (Sudak & Zehir, 2013).

Sorumluluk kişilik boyutu, kişilerin planlama sergilenme ve dikkat konusundaki sorumluluk derecesini ifade etmektedir. Kendisini düzenleyebilen kişiler dürtüleri üzerinde hakimiyet sahibidir, kararlıdır, çalışkandır, hedeflerine ulaşmayı hedefler ve organize olur. Kendine hâkim olamayan bireyler, dürtüsel olarak tepki gösterebilen, sorumluluklarını erteleyen, düzensiz kişilerdir. Sorumluluk sahibi yüksek olan kişiler hırslı, kararlı, başarıya odaklanmışken; düşük olan kişiler ise gecikmiş, plansız, görece görev olarak disiplinsiz ve eksik olarak yorumlanır (Horzum vd., 2017).

Deneyime açıklık

Gelişime açıklık boyutu, kişilerarası ilişkilerde açık olmaktan daha çok deneyimlere açık olma manasına gelmektedir (Burger, 2006).

Deneyime Açıklık, bir kişinin sanatsal, deneysel ve entelektüel yaşamının genel genişliği ve derinliği anlamına gelir. Açıklığın önemli yönleri içinde hayal gücü, zekâ ve estetik duyarlılık bulunur. Fazlasıyla açık olan bireyler, yaygın bir ilgi alanına sahiptir ve yeni şeyler tatmaktan ve öğrenmekten zevk alır. Bu özelliğe sahip bireylerin hayal dünyasının güçlü olduğu görülmektedir. Açıklık olarak düşük seviyede olanlar ise daha kısıtlı ilgi alanına sahiptirler çeşitlik ve yeniliğe göre daha çok rutini izlerler. Bununla beraber açıklığın tanımı üzerinde ortak bir görüşe ulaşılamamıştır ve diğer Beş Büyük boyuttan ise daha az görüş birlikteliği vardır. Bazı araştırmacılar, seçenek olarak Akıl etiketini seçmekte ve zekanın entelektüel ilgi ve merak alanları ile beraberinde bu boyutun bir tarafı olarak kapsamı gerektiğini önermektedir (Kronauer & Liang, 2016).

Kaygı

Türkçe’ de kaygı kelimesi İngilizce karşılığı anxiety’nin karşılığı olarak kaynaklara geçmiştir. Bireyin yaşadığı o anki durumda ve gelecek zamanda da nasıl olabileceği bilinmeyen; gerçekleşmesi bir ihtimal bile olmayan yalın bir hususla ilgili tedirginlik ve endişeye sebep olma hali kaygı olarak ifade edilebilir (Biçer, 1997). Bireyin zarar görebileceği duygusu veya stres sonucu meydana gelen gerginlik ve üzüntü olarak açıklanabilir. Bununla birlikte bu gerilim olayı kişiyi harekete geçirerek, bir faaliyete başlamaya, bir iş yapmaya isteklendirebilir (Özgüven, 1994).

Uzmanlar insanların belirli bir zaman aralığında korkuyu hissettirmeyecek olaylarda uyarıcıların bazı insanların korku ve tepki hissini kaygı tarafından tetiklendiğini ortaya çıkarmıştır. Kaygı için bir sebebe ihtiyaç duyulmamıştır ve endişe şeklinde de tanımlanabilir bu nedenle ki bazı kişilerde korku etkisine sebep olmuştur. Bu sonuç ise kaygının artık endişeden doğmasına neden oluyor. Kişilerin hedeflerinin yüksekte olması ve bu hedeflere ilerlemeye ulaşmaya çabalarken de karşılaştıkları küçük bir nedenden veya engellerden dolayı hedefe varamama korkusu kişide kaygı ve heyecana sebep olabilir (Koç, 2004).

Kaygı tanım olarak kesin yargı yapmak güçtür. Herkesin kaygı için düşünceleri mevcuttur. Kaygı en fazla korku, mutsuzluk, heyecan, başarısızlık gibi kişiyi yıpratıcı durumlar neticesinde oluşur. Yaşamın bir parçası olan kaygı yaşamımızın aralıklı dönemlerinde var olacaktır (Cüceloğlu, 2005).

Kaygı Çeşitleri

Durumluk kaygı

Kişinin içinde olduğu stresli olaydan ötürü hissettiği öznel korkudur. Kişilerdeki fizyolojik eksiklikler, biyolojik yapı, olgunlaşma, öğrenme ve hazırbulunuşluk seviyelerinin yetersiz olması kişide kendini gerçekleştirme endişe yaşatması ve ansızın meydana gelen durumlar karşısında kendisini eksik hissetmesi huzursuzluk, stres vb. psikolojik durumlar meydana gelmesi durumluk kaygıyı da artırır. Bu durumun meydana gelmemesi için kişinin kendine ait olan potansiyeline sahip çıkması ve bir amaca giderken de çeşitli zorluklarla karşılaşabileceği ihtimallerin olabileceğini kabullenmesi, amaca ulaşma konusunda kendine olan saygısını, öz güvenini arttırdığı zaman da stresin en alt seviyeye düşmesini sağlayarak durumluk kaygının azalması meydana gelebilir (Öner & Le Compte, 1983).

Bireyin sinir sistemindeki aktarmaların uyarılması ile fizyolojik semptomlar görülmektedir. Titreme, vücutta renk değişimi, aşırı terleme ya da sararma gibi farklılıklara sebep olur. Bu gerginliği meydana getiren yani stresi arttıran olaylarda durumluk kaygı seviyesi artar ve bu durum bittiğinde stres seviyesinde normale dönüş yaşanır (Öner, 1997).

Anlık bir duygu durumudur. Tehlikeli olayların sebep olmasıyla ortaya çıkan ve çoğu kişinin hayatında belirli dönemlerde yaşama olasılığı yüksek bir kaygı çeşididir (Şeyhoğlu, 2005).

Sürekli kaygı

Bireyin kendini içinde bulunduğu her türlü ortam veya olaya karşı kaygıyı kendine uyarlamaya olan eğilimidir. Bu kişilerde, her ortamı veya olayı yüksek derecede stresli olarak görme potansiyeli fazladır. Bu durumda, bireyler hızlı bir şekilde kırılabilir ve kötümserliğe gidebilirler. Bu nedenle bu tarz bireyler durumluk kaygıyı da aşırı bir şekilde ve sürekli yaşama ihtimali yaşarlar (Öner, 1997).

Sürekli kaygının birçok nedeni vardır; ekonomik yetersizlik, sosyal ilişkilerin yetersizliği, günün şartlarına ayak uyduramamak ve eğitim durumu gibi nedenler kişide kaygıya olan eğilimi artırmaktadır. Bu durum sonucunda kişide umutsuzluk, öğrenilmiş çaresizlik, yalnızlık hissi gibi duyguların meydana gelmesine neden olur. Bu olumsuzlukların giderilmesi için kişiye sosyal yardım yapılması ve eğitim verilmesi gerekir (Öner & Le Compte, 1985). Sürekli kaygı bireyin kaygı yaşantısındaki duygu eğilimi şeklinde ifade edilir. Bu durumu yaşayanlar çevrelerinin etkisine rahatça girebilir ve yönlendirirler, duygusaldırlar, karar vermede zorlandıkları için yaşamlarını daha çok endişelerle idame ederler (Schoendfeld, 1993).

Bilişsel kaygı

Kaygının zihinsel kısmı olan bilişsel kaygı, kişinin olumsuz düşünceler içinde bulunması veya kendi için olumsuz yönde kararlar vermesi sonucunda oluşan kaygıdır. Bu kaygıyı durumu olan kişiler sorunla karşılaştıklarında daha öncesinde bu sorunla karşılaşan kişilerden ders çıkarıp elde olan verilerden yararlanmak isterler ve ürün üretmekten korkarlar. Farklı taktikler geliştirmek için enerji harcasalar da sosyal çevrenin baskısı altında oldukları için başarısızlık hissiyatını yaşamak istemezler (Konter, 1996).

Bilişsel kaygı düzeyi insanların hayatları normal devam ederken de bozulabilir. Çünkü bu kaygı durumu şüpheleri ve endişeyi artırabilir. Bir sporcunun en iyi performansı sergilemesi için bu kaygı düzeyinin seviyesi düşük olmalıdır (Aksoy, 2022).

Olumlu ve olumsuz kaygı

Kaygı kelimesi insanlarda ilk duyduklarında negatif ve olumsuz duyguyu anımsatır. Kaygı olumsuz bir durum olarak düşünülse de orta derece mevcut olan kaygı seviyesi başarı için ihtiyaç duyulan bir nedendir. Fakat yüksek ve düşük seviyedeki kaygılar kişinin psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik olarak etkilediği gibi başarısızlığa da neden olabilir (Öner & Le Compte,1983).

Somatik kaygı

Somatik kaygı isteğimiz dışında uyarı olmaksızın gerçekleşen ve kaygı üstünde etkisi bulunan fizyolojik değişkenlerdir. Sık görülen belirtileri arasında yavaş nefes alma veya kalp atış hızı ve terleme görülmektedir. Kaygı ile ilgili belirtilerle başa çıkmak kolay olmayabilir çünkü bir sporcuda fayda gösteren şey sporcunun olmayan birey için fayda sağlamayabilir. Bu sebeple, uygulayıcıların incelemelerinde esnek olmaları ve farklı taktikler kullanması gerekir (Konter, 1996).

Dalgalanan kaygı

Kaygı, şüphe ve sorun gibi hususlarda çeşitliliğe maruz kalmadan görülmektedir. Bu olay dalgalanan kaygıyı anlatır. Bu dalgalanmaya karşı olarak Corerty anxiety şeklinde bilinir. Kaygı fiziksel sorunlar şeklinde de görülebilir. Bunlar bireylerde baş, karın ve kas ağrısı gibi semptomlar olabilir (Akandere, 1997).

Özellikli durum kaygısı

Asıl olarak kaygı ve heyecan durumlarıyla ilgili yapılmış araştırmalarda doğrulanan önemli parametreleri ayırđtırmaya sağlayan özellik durum kaygısı soyut biçimi sağlamasıyla ilişkilidir. Özellikli durum kaygısı her çeşit problem hakkında kaygılanmamız sebebiyle yaşamı normal bir şekilde idame etmemizi etkileyecek kaygı şeklindedir. Bu kaygı çeşidi, kaygının bazı durumlarca tetiklendiği alandır. Bunlar, yoğun bir topluluğun arasında yürümek veya kalabalık bir asansörde bulunmak gibi kısa zamanlı durumlar olabilir. Kaygının tehditle büyük miktarda orantısız bir etki yaratmasıdır (Akandere, 1997).

Kaygının Nedenleri

Duyguların sebeplerini kişilerin etrafındaki algılayış tarzından ayırmak imkansızdır. Hangi ortamın ne tür bir kaygı durumu oluşturacağı kültürler arasında farklılık gösterebilir, fakat bu toplumlar için bir takım genelleme yapma imkânı vardır. Bazı kaygı nedenleri olarak; bilindik çevredeki desteğin sonlandırılması, olumsuz neticelerin açığa çıkacağı durumlardan kişi kaygı yaşar (Cüceloğlu, 2006).

Kaygı ve stres birbirine yakın terimlerdir. Kaygı, meydana gelen problemler kişide gerginlik, korku, sıkıntı yaratma seviyesine göre kaygı da yükselecektir. Streste aynı şekilde endişe meydana getiren bir durum ve olay sebebiyle meydana gelir (Özğüven, 2000).

Birden fazla psikolojik durumun sporcuların fiziksel performanslarını etkilediği bilinmektedir. Bu psikolojik etkenlerden en başını kaygı oluşturmaktadır. Kaygı birçok mesleki alan ve spor dalları alanlarında da önümüze gelmektedir. Özellikle bazı spor branşları ve mesleki alanlarda kaygı yoğun bir biçimde yaşanmaktadır. Spor organizasyonların da organizasyonun ciddilik seviyesi sporcularda kaygı seviyesini arttırır. Organizasyonun önem derecesi, psikolojik, çevresel, fizyolojik gibi sebepler sporcularda performans esnasında endişe, korku, başarısızlık, huzursuzluk gibi duygular kaygının yaşanmasına sebep olmaktadır (Morgan, 2000).

Genetik faktörler ile yetiştirme şekli, bilinçaltında var olan iç çatışmalar, koşullanma sonucunda öğrenilmiş korkular, birtakım hastalıklar kişide kaygıya sebep olmaktadır. Kaygıya birden fazla neden sebep olabilir. Kişinin iç dünyasında meydana gelen olumlu ve olumsuz olaylar da kaygıya neden olur (Sheehan, 1996).

Spor yaralanması

Spor yaralanmaları, Vücutun rastgele bir yerinde veya tamamında olağan sınırları aşacak şekilde fazla miktarda kuvvete maruz kalması neticesinde dayanma sınırını aşarak hasara sebep olma durumudur (Yıldız, 2006).

Spor yaralanmalarının oluşum nedeni

Bir dokunun akut veya kronik olarak stresi absorbe etme yeteneğinden daha büyük bir stres uygulandığında yaralanmaya sebep olmaktadır (McBain vd., 2012).

Spor yaralanmaları primer ve sekonder olarak ikiye ayırabiliriz. Primer yaralanmalar direk olarak gereğinden fazla kuvvete maruz kalınması sonucunda ortaya çıkarken sekonder yaralanmalar ise daha öncesinde yaralanma olan bölgede tekrar yaralanma olma durumudur. Bazı faktörler yaralanmaya sebep olabilir bunlar yaş, cinsiyet, önceki yaralanmalar, fiziksel uygunluk, spor alanı, antrenör bilgi, birikim ve becerileri, psikolojik ve sosyal çevrede yaralanmayı tetikleyebilir (Aydın, 2006; Andersen Williams, 1998).

Yaralanmalara alt zemin hazırlayan mekanizmalar şunlardır:

- Önceden meydana gelen yaralanmanın tam iyileşmemesi,
- Uygun olmayan ve eksik malzeme,
- Aşırı gerilme, zorlama, yetersiz ısınma, enfeksiyon ve soğuğa bağlı meydana gelen kaslarda tutulmalar ve sertlik,
- Uygun branş seçilmemesi ve fiziksel uygunluğun olmaması,
- Çarpma ve temas,
- Doğru spor tekniğinin öğrenilmemiş olması,
- Yetersiz tedavi sonucu kas zayıflığı,
- Yeterli eklem esnekliği ve kas gücüne sahip olamama (Yılmaz, 2011).

Spor yaralanmaları risk faktörleri

Spor yaralanmaları sporcunun hayatını tehdit edeceği bir durum saptandığında yaralanmanın engellenmesi için nedenleri bulunmalıdır. Bu nedenlerin bulunması neden yaralanma olduğunu veya sporcunun neden belirli sebeple risk içinde olma ihtimaline ilişkin bilgileri barındırır (Bahr & Holme, 2003).

Çoğu zaman yaralanma sıklığı birtakım risk faktörünün olması veya olmaması ile ilgili olarak incelenir. Bununla beraber birçok spor yaralanması çok az olarak bir nedene bağlanır. Yaralanmalar rastgele kazalar sonucunda meydana geldiği gibi görünse de aslında yaralanma gerçekleşmeden önce birçok faktör etkin olmaktadır. Spor yaralanması içsel ve dışsal faktörler olmak üzere iki başlıklı risk faktörleri olarak incelenmektedir. İçsel faktörler, bireyi yaralanmanın sonucuna eğilimli hale getiren kişisel psikososyal, biyomekanik ve biyolojik özellikler olarak tanımlanmıştır. Dışsal faktörler, yaralı bireyden bağımsızdır, yaralanma sırasındaki faaliyet çeşitleri ve sporun uygulanma biçimine bağlıdır (Gissane vd., 2001).

İçsel faktörler

- Yaş,
- Cinsiyet,
- Kondisyon seviyesinin yetersizliği,
- Kas ve tendonlar arasında dengesizlik,
- Kötü ve yetersiz spor tekniği,
- Bedensel yetersizlik,
- Yorgunluk,
- Zararlı alışkanlıklar,
- Psikolojik ve sosyal faktörler,
- Yetersiz Isınma -Vücut kompozisyonu (Koz & Ersöz, 2010).

Dışsal faktörler

- Spor alanı,
- Spor araç malzemeleri,
- Mevsim şartları,
- Çalıştırıcı etkisi,
- Hakemler (Koz & Ersöz, 2010).

Psikolojik Faktörler

Spor yaralanmalarının çoğunun meydana gelmesinde psikolojik değişkenler rol alır. Yaralanmaların meydana gelmesinde stres önemli bir etkidir. Zorlu bir müsabakayla karşı karşıya gelme durumunda stres tepkisi, sporcunun kas dokusunda fazla gerilime sebep olur. Bunun sonucunda ise motor koordinasyonda aksaklık meydana getirir ve esnekliği düşürür. Stres, dikkatin bozulmasına, ilgili çevresel bilgi eksikliğine neden olabilir ve görsel aralığı daraltabilir. Ayrıca stres tepkisi başlıca üç ana faktör etkisi vasıtasıyla yönetildiği varsayılır.

Bunlar; Sporcunun stres ile başa çıkma durumu, kişiliği ve önceki stres durumlarıdır. Bu değişkenler stresi artırabilir, azaltabilir ve sonuç olarak yaralanmaya sebep olabilir (Olmedilla vd., 2018).

Yaralanma sonrasında toparlanma sürecinde hissedilen ağrı kompleksli bir tecrübedir. Genel olarak fiziksel aktivite ve egzersiz sırasında ağrının hissedilmesi birkaç faktörler ilişkili olabilir. Bu alanda yapılan araştırmalar, davranışsal ve psikolojik faktörlerin kronik yaralanma ve ağrı üstündeki etkisini meydana çıkarmıştır (Damsgard vd., 2010).

Psikolojik faktörler spor yaralanmasıyla ilgili olarak sporcunun kazanma isteği, rekabet duygusu, davranışları, rakip davranışlarını ve stresi idare edebilme yeteneğini barındırır. Bu faktörler iyi yönetilemediği zaman saldırganlık, anti sosyal davranışlar, sözel ve fiziksel şiddet gibi olaylar içeren spor kişiliğinin meydana gelmesine sebep olabilir. Antrenörlerin, ailenin, kulüplerin ve medyanın beklentileri ve baskıları spora dayalı kişilik gelişiminde önemli faktöre sahiptir (Artug & Çelik, 2018).

Sık Karşılaşılan Spor Yaralanmaları

- Tendon ve adele yaralanmaları; tendonlarda meydana gelen kopmalar, zorlanmaya veya darbeye bağlı olarak adalede oluşan lif yırtılmaları ve ezilmeler meydana gelen yaralanmalar,
- Ligament (bağ) yaralanmaları; kemikleri öteki kemiklere bağlayan fibröz bağ dokularının eklemlerde dönme ve burkulmalar sonucunda gerilme, esneme ve kopmalar sonucunda meydana gelen yaralanmalar,
- Kırık ve çıkık yaralanmaları; birden fazla spor branşlarında bu şekilde yaralanmalar oluşabilmektedir fakat büyük ölçüde temas sporu ile uğraşan sporcularda travmanın şiddetine, yönüne, darbe şiddetine, düşme şekline bağlı veya farklı sebeplerden kemik kırık ve çıkıkları meydana gelmektedir (Karadam, 2018).

Araştırmanın Özgün Değeri

Yapılan bu araştırma ile; sportif yaralanmaya yönelik kaygı düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi açısından özgün bir çalışmadır. Literatür taraması yapıldığında, daha önceki çalışmalarda spor yaralanma düzeylerinin psikolojik, fizyolojik ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenerek spor yaralanmalarının neden ve sonuçları ortaya koyulmuştur. Fakat bu çalışmalarda kişilik özellikleri ölçeği kullanılarak sportif yaralanmaya yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada anket metodu kullanılarak sporcuların kişilik özellikleri tespit edilmiştir ve kişilik özelliklerinin spor yaralanma düzeyleri üzerinde etkisinin olduğu ve bu etkilerin psikolojik, fizyolojik ve kaygı düzeyi bağlamında yansımaları ve etkileri saptanmıştır. Belirtildiği üzere literatürde sporcuların kişilik özelliklerinin yaralanma düzeyleri ile olan ilişkisi hususunda bir çalışma olmaması hasebiyle yapmış olduğumuz çalışma özgün bir çalışmadır.

Araştırmanın Yaygın Etkisi

Sportif yaralanmalardaki kaygı düzeylerinin ortaya çıkmasında kişilik özelliklerinin etkisinin bilimsel olarak kayda değer olduğu ön görülmüştür. Bu çalışmamız sportif yaralanmalarda kişilik özelliklerinin; ekonomik, ticari ve sosyal olarak ortaya çıkan olumsuz sonuçlarının en aza indirgenmesi için gerekli önlemlerin alınmasına ön ayak olmuştur. Öncelikle bu çalışmayla sportif yaralanmalar ile alakalı daha kapsamlı araştırmaların yapılması suretiyle bilimsel ve akademik literatür zenginleşmiştir. Öte yandan sporcuların yetişmesi hem organizasyonların için hem de bireysel anlamda sporcular için oldukça maliyetlidir. Sporculara yapılan maddi yatırımın daha efektif olabilmesi için sporcuların kişilik özelliklerinin analizi yapılarak sportif yaralanmaların da minimize edilerek verimin artırılmasına emek ve mesai harcanmıştır. Bu yönleri ile mevcut araştırmanın ekonomik ve ticari bağlamda faydalarının olduğu görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Lisanslı kayak sporcularının kişilik özelliklerinin spor yaralanması kaygı düzeylerine etkisinin incelemesi amacıyla yapılacak olan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, belge analizi ve gözlem gibi veri elde etme yöntemleri ile meydana getirilen bir araştırma çeşididir. Olguların ve olayların realist bir ortamda bir bütün olacak şekilde araştırılmasına yönelik süreci ifade eder. Birey ve toplum tutumlarını araştırır. Araştırdığı sorun ile alakalı yorumlayıcı, sorgulayıcı ve sorunun doğal ortamındaki halini ortaya çıkarma hedefi olan bir yöntemdir (Klenke, 2016).

Bu çalışmada tarama(survey) modelinden faydalanılmıştır. Tarama modeli geçmişte mevcut olan olayı olduğu haliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma biçimidir. Tarama modeli ile yapılan araştırmalarda günümüzde veya geçmişte olan bir hadise, durum veya nesne o gün ki şartlar altında o haliyle olduğu gibi araştırmaktır (Karasar, 2017).

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları

Evren bir araştırma için ihtiyaç duyulan ölçümlerin elde edildiği canlı veya cansız varlıklardan meydana gelen ve araştırmanın genelleneceği büyük kategoridir. Başka bir tanımlamada ise evren araştırmada biriktirilecek verilerin analizi ile toplanan sonuçların geçerli olacağı, yorumlayacağı grup olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2021).

Ulaşılabilir evren araştırma sonuçlarının genellendiği toplumdur. Örneklem ise çalışılan evrende seçilen sınırlı bir parçadır. Çalışmanın evrenini Türkiye genelinde lisanslı kayak sporcuları oluşturmaktadır. Örneklem grubunun 186'sı erkek 223'si kadın olmak üzere toplam 409 lisanslı kayak sporcusu oluşturmuştur. Bu noktada araştırmacının zaman ve maliyet durumları göz önünde bulundurularak kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi, evrenin içinden seçilecek örneklem bölümünün araştırmacının hükmüne saptadığı rastlantı olmayan örnekleme yöntemidir. Kolayda örnekleme yönteminde veriler evrenden en basit, ekonomik ve hızlı bir şekilde elde edilir (Malhotra, 2004).

Veri Toplama Teknikleri/Araçları

Çalışmada anket tekniği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anket, kişilerden yazılı veya sözlü olarak bilgi elde etmek için yapılır. Örneklem grubunda bulunan katılımcılardan Kişisel Bilgi formu, Spor Yaralanma Kaygı Ölçeği ve Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi olmak üzere 3 farklı anket ölçeğinden yararlanılarak bilgiler alınmıştır. Bu bilgiler yüz yüze görüşülerek ve internet veya telefon ortamında soru cevap şeklinde elde edilmiştir.

Lisanslı kayak sporcularının kişilik özellikleri ile spor yaralanması kaygı düzeyleri hakkında bilgi elde etmek amacıyla bu çalışmada iki ölçekten yararlanılacaktır. Lisanslı kayak sporcularının kişilik özelliklerini ortaya koymak için Costa ve McCrae (1987) tarafından şekillendirilen ve Türkçeye çevrilmesi Somer ve arkadaşları (2001) tarafından yapılan için Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi Ölçeği (SDKT) kullanılacaktır. SDKT'nin güvenilirlik araştırmaları neticesinde toplanan verilerin boyutlarının iç tutarlık katsayılarının .73 ile .89 sayıları arasında değiştiği gözlenmektedir. En fazla iç tutarlık katsayısının ile Dışadönüklük (.89), en az iç tutarlık katsayı değerinin Duygusal Dengesizlik (.73) boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir. Öte yandan, aracın test tekrarına yönelik verilere bakıldığında en fazla ilişkiyi Yumuşak başlılık ($r=.86^{**}$, $p<.01$), en az ilişkiyi ise Deneyime Açıklık Boyutunun tutarlık katsayıları makul sayılan .70 değerinin Nunnally ve Bernstein, (1994) üstünde olması SDKT'nin güvenilirliğinin ispatıdır. Spor Yaralanma Kaygı Ölçeği, Rex ve Metzler (2016) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması ise Çağdaş Caz, Recep Fatih Kayhan ve Sait Bardakçı (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Özgün formu 21 madde ve yedi alt ölçekten meydana gelmektedir ve beşli Likert türünde bir ölçektir (1: kesinlikle katılmıyorum, 2: katılmıyorum, 3: karasızım, 4: katılıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum). Söz konusu yedi alt faktör; benlik saygısını yitirme kaygısı, sporculuk yeteneğini kaybetme kaygısı, acı çekme kaygısı, yeniden yaralanma kaygısı, hayal kırıklığına uğratma kaygısı, sosyal desteği kaybetme kaygısı, zayıf algılanma kaygısı şeklindedir. Doğrulayıcı değişken inceleme bulgularına göre sonuca varılan altı değişkenli ölçme yapısı bilgilerle iyi düzeyde uyum göstermektedir. Alt ölçeklerin Cronbach α katsayıları ise Zayıf Algılanma Kaygısı faktörü için 0.645, Yeteneğini Kaybetme Kaygısı faktörü için 0.724, Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı faktörü için 0.876, Acı Çekme Kaygısı faktörü için 0.780, Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı faktörü için 0.812 ve Yeniden Yaralanma Kaygısı faktörü için 0.608 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlere bakıldığında, ölçeğin ve alt değişkenlerinin yüksek seviyede iç tutarlılığa ve bu sebeple de güvenilirliğe sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca kararlılık katsayıları fazlasıyla yüksek olduğu bulunmuştur.

Süreç/Uygulama

Türkiye geneli lisanslı kayak sporcularına yarışma takvimine göre yüz yüze görüşme ve sezon boyunca da online olarak ölçüm formları gönderilerek anketler doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS istatistik programından yararlanılmıştır ve anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak alınmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans analizi, kişilik özelliklerinin ve spor yaralanması kaygı düzeylerinin belirlenmesinde sıfatlara dayalı kişilik testi (SDKT) ve spor yaralanması kaygı ölçeği (SYKÖ) kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım analizi yapıldıktan sonra (Normal dağılım göstermediği takdirde nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi yapılmıştır.) Alınan verilerin genel ortalamaları tespit etmek için betimsel istatistik, ikili gruplara göre ölçek ortalamalarının karşılaştırmasında bağımsız gruplarda T testi, ikiden fazla gruplara göre ölçek ortalamalarının karşılaştırmalarında tek yönlü varyans analizleri ve grup içi farklılığın hangi gruplardan meydana geldiğini saptamak için Tukey testi, ölçekler arasındaki ilişkiye bakmak için de Pearson korelasyon testinden faydalanılmıştır.

Tablo 1. *Normal Dağılım Tablosu*

Skewness		Kurtosis	
Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
-,182	,121	-1,976	,241
,140	,121	-1,203	,241
,074	,121	-1,433	,241
1,177	,121	,427	,241
,467	,165	-1,236	,328

Tablo 1. De normallik sınamaları için kolmornov smirnov testleri uygulanmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 aralığında olduğu belirlenmiştir (George, 2011).

Bu sonuçlara göre araştırma kapsamında elde edilmiş olan verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 2. *Geçerlilik Güvenirlik Sonuçları*

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)

Spor Yaralanma Kaygı Ölçeği (SYKÖ)

Reliability Statistics			Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items	Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,902	,902	40	,888	,888	19

Tablo 2. De araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirlik sınamasına bakıldığında ise, sıfatlara dayalı kişilik testi (SDKT) cronbach's alfa değerinin 0,90 ve spor yaralanma kaygı ölçeği (SYKÖ) değerinin ise 0,88 olduğu belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Tablo 3. *Katılımcılara Ait Demografik ve Tanımlayıcı Özellikler*

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Erkek	186	45,5
Kadın	223	54,5
Yaş		
10-14	104	25,4
15-19	121	29,6
20-24	107	26,2
25 yaş ve üzeri	77	18,8
Spor Yaşı		
1-3 yıl	87	21,3
4-6 yıl	137	33,5
7-9 yıl	57	13,9
10 yıl ve üzeri	128	31,3
Spor Yaralanma Geçmişi		
Hiç yaşamadım	191	46,7
1 kez yaşadım	110	26,9
2 kez yaşadım	56	13,7
3 kez yaşadım	20	4,9
4 ve üzeri	32	7,8
Spora Ara Verme Bilgisi		
1 ay veya daha az	90	22,0
1-3 ay	48	11,7
3-9 ay	42	10,3
9 ay ve daha fazla	38	9,3
Total	409	100

Tablo 3’ de araştırmanın katılımcılarına ait demografik ve tanımlayıcı özellikler verilmiştir. Katılımcıların 186’sı (%45,5) erkek, 223’ü (%54,5) kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmanın katılımcılarının yaş dağılımlarına bakıldığında 10-14 yaş aralığında yer alan 104 kişi (%25,4), 15-19 yaş aralığında yer alan 121 kişi (%29,6), 20-24 yaş aralığında yer alan 107 kişi (%26,2) ve 25 yaş ve üzeri grubunda yer alan 77 kişi (%18,8) olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın katılımcılarının spor yaşı dağılımlarına bakıldığında 1-3 yıl spor yaşı aralığında yer alan 87 kişi (%21,3), 4-6 yıl spor yaşı aralığında yer alan 137 kişi (%33,5), 7-9 yıl spor yaşı aralığında yer alan 57 kişi (%13,9), 10 yıl ve üzeri spor yaşı aralığında yer alan 128 kişi (%31,3) olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın katılımcılarının spor yaralanma geçmişi dağılımlarına bakıldığında Hiç yaşamadım aralığında yer alan 191 kişi (%46,7), 1 kez yaşadım aralığında yer alan 110 kişi (%26,9), 2 kez yaşadım aralığında yer alan 56 kişi (%13,7), 3 kez yaşadım aralığında yer alan 20 kişi (%4,9), 4 ve üzeri aralığında yer alan 32 kişi (%7,8) olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarının spora ara verme bilgisi dağılımlarına bakıldığında 1 ay veya daha az aralığında yer alan 90 kişi (%22,0), 1-3 ay aralığında yer alan 48 kişi (%11,7), 3-9 ay aralığında yer alan 42 kişi (10,3), 9 ay ve daha fazla aralığında 38 kişi (%9,3) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Kıyaslaması

	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss.	T	p
YKK	Erkek	186	2,08	,91	-2,674	,008*
	Kadın	223	2,34	1,00		
ZAK	Erkek	186	2,08	,98	-1,841	,066
	Kadın	223	2,27	1,06		
ACK	Erkek	186	2,75	1,19	-2,630	,009*
	Kadın	223	3,06	1,17		
HKUK	Erkek	186	2,45	1,14	-1,856	,064
	Kadın	223	2,66	1,18		
SDKK	Erkek	186	2,01	1,04	-1,706	,089
	Kadın	223	2,18	1,03		
YYK	Erkek	186	2,66	1,09	-,782	,435
	Kadın	223	2,74	1,06		
Yaralanma Toplam	Erkek	186	2,35	,74	-2,613	,009*
	Kadın	223	2,55	,77		

(YKK; Yeteneğini Kaybetme Kaygısı, ZAK; Zayıf Algılanma Kaygısı, ACK; Acı Çekme Kaygısı, HKUK; Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı, SDKK; Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı, YYK; Yeniden Yaralanma Kaygısı.)

Tablo 4. Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutları ve toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre kıyaslaması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda YKK ve ACK alt boyutlarında ve Yaralanma toplam puanlarında kadınların erkeklere oranla istatistiksel olarak pozitif değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). ZAK, HKUK, SDKK ve YYK alt boyutlarında ise cinsiyete göre istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 5. *Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Kıyaslaması*

	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss.	T	p
Dışadönüklük	Erkek	186	4,93	1,26	1,039	,300
	Kadın	223	4,80	1,23		
Yumuşak başlılık	Erkek	186	4,85	1,22	-,578	,564
	Kadın	223	4,92	1,21		
Sorumluluk	Erkek	186	5,07	1,36	1,182	,238
	Kadın	223	4,92	1,25		
Duygusal dengesizlik	Erkek	186	3,27	1,00	-2,297	,022*
	Kadın	223	3,49	,98		
Deneyime açıklık	Erkek	186	4,86	1,26	-,706	,481
	Kadın	223	4,94	1,17		
SDKT Toplam	Erkek	186	4,63	,89	-,191	,848
	Kadın	223	4,65	,84		

Tablo 5. Araştırmada yer alan katılımcıların sıfatlara dayalı kişilik testi alt boyutları ve toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre kıyaslaması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda duygusal dengesizlik alt boyutunda kadınların erkeklere oranla istatistiksel olarak pozitif değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p < 0,05$). Dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, deneyime açıklık ve SDKT toplam puanlarında ise cinsiyete göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 6. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Toplam Puanının ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırması

	Yaş	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
YKK	10-14 yaş ^a	104	2,29	1,10	4,247	,006*	a,b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	2,30	,87			
	20-24 yaş ^c	107	2,23	,98			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	1,88	,83			
ZAK	10-14 yaş ^a	104	2,24	1,10	8,355	,000*	a,b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	2,27	,92			
	20-24 yaş ^c	107	2,40	1,19			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	1,68	,65			
ACK	10-14 yaş ^a	104	2,89	1,09	4,000	,008*	a,b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	3,03	1,06			
	20-24 yaş ^c	107	3,09	1,27			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	2,53	1,31			
HKUK	10-14 yaş ^a	104	2,58	1,12	8,313	,000*	a,b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	2,73	1,11			
	20-24 yaş ^c	107	2,77	1,30			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	2,00	,89			
SDKK	10-14 yaş ^a	104	2,05	1,04	4,504	,004*	a<b c<b b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	2,36	1,11			
	20-24 yaş ^c	107	2,06	1,02			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	1,83	,84			
YKK	10-14 yaş ^a	104	2,62	1,04	5,381	,001*	a<c b<d
	15-19 yaş ^b	121	2,84	,96			
	20-24 yaş ^c	107	2,91	1,16			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	2,33	1,09			
Yaralanma Toplam	10-14 yaş ^a	104	2,46	,73	10,336	,000*	a,b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	2,61	,68			
	20-24 yaş ^c	107	2,59	,82			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	2,06	,73			

Tablo 6. Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı ölçeği toplam puanının ve alt boyutlarının yaş değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Gerçekleştirilen karşılaştırma sonucunda;

YKK alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,024$) ve “15-19 yaş” grubuna ($p<0,004$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). YKK alt boyutunda diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ZAK alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” gruba ($p<0,001$), “15-19 yaş” grubuna ($p<0,000$) ve “20-24 yaş” grubuna ($p<0,000$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). ZAK alt boyutlarında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ACK alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “15-19 yaş” grubuna ($p<0,019$) ve “20-24 yaş” grubuna ($p<0,007$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). ACK alt boyutlarında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

HKUK alt boyutunda ise “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” gruba ($p<0,004$), “15-19 yaş” grubuna ($p<0,000$) ve “20-24 yaş” grubuna ($p<0,000$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). HKUK alt boyutlarında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKK alt boyutunda ise “25 yaş ve üzeri” grubunun “15-19 yaş” grubuna ($p<0,002$) oranla istatistiksel anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). SDKK alt boyutlarında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

YYK alt boyutunda ise “25 yaş ve üzeri” grubunun “15-19 yaş” grubuna ($p<0,006$) ve “20-24 yaş” grubuna ($p<0,002$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). YYK alt boyutlarında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre olarak herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SYKÖ toplam puanında ise “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,002$), “15-19 yaş” grubuna ($p<0,000$) ve “20-24 yaş” grubuna ($p<0,000$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). SYKÖ toplam puanında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 7. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırması

	Yaş	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
Dışadönüklük	10-14 yaş ^a	104	4,72	1,24	3,674	,012*	a,b,c<d
	15-19 yaş ^b	121	4,72	1,13			
	20-24 yaş ^c	107	4,85	1,31			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	5,26	1,26			
Yumuşak başlılık	10-14 yaş ^a	104	4,70	1,16	8,395	,000*	a<c
	15-19 yaş ^b	121	4,59	1,20			b<c
	20-24 yaş ^c	107	5,07	1,16			b,c<d
	25 yaş ve üzeri ^d	77	5,37	1,21			
Sorumluluk	10-14 yaş ^a	104	4,68	1,29	6,058	,000*	a<c
	15-19 yaş ^b	121	4,86	1,28			d<c
	20-24 yaş ^c	107	5,07	1,29			a,b<d
	25 yaş ve üzeri ^d	77	5,47	1,24			
Duygusal dengesizlik	10-14 yaş ^a	104	3,27	,91	2,652	,048*	a<b
	15-19 yaş ^b	121	3,53	1,00			b,c<d
	20-24 yaş ^c	107	3,49	,99			
	25 yaş ve üzeri ^d	77	3,20	1,05			
Deneyime açıklık	10-14 yaş ^a	104	4,68	1,15	5,529	,001*	a<c
	15-19 yaş ^b	121	4,71	1,28			b<c
	20-24 yaş ^c	107	5,08	1,15			b,c<d
	25 yaş ve üzeri ^d	77	5,27	1,14			
SDKT Toplam	10-14 yaş ^a	104	4,45	,81	7,002	,000*	a<c
	15-19 yaş ^b	121	4,50	,83			b<c
	20-24 yaş ^c	107	4,75	,85			b,c<d
	25 yaş ve üzeri ^d	77	4,96	,92			

Tablo 7. Araştırmada yer alan katılımcıların sıfatlara dayalı kişilik testi alt boyutları ve toplam puanının yaş değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda;

Dışadönüklük alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,020$) ve “15-19 yaş” grubuna ($p<0,014$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Dışadönüklük alt boyutunda diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre yönlü herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Yumuşak başlılık alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,001$), “15-19 yaş” grubuna ($p<0,013$) ve “20-24 yaş” grubuna ($p<0,000$), oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Yumuşak başlılık alt boyutunda diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Sorumluluk alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,000$) ve “15-19 yaş” grubuna ($p<0,007$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Sorumluluk alt boyutunda diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Duygusal dengesizlik alt boyutunda yaş gruplarında yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Deneyime açıklık alt boyutunda “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,006$) ve “15-19 yaş” grubuna ($p<0,008$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Deneyime açıklık alt boyutunda diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKT toplam puanında “25 yaş ve üzeri” grubunun “10-14 yaş” grubuna ($p<0,000$) ve “15-19 yaş” grubuna ($p<0,001$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). SDKT toplam puanında diğer yaş gruplarında ise yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 8. *Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırması*

	Spor Yaşı	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
Dışadönüklük	1-3 yıl ^a	87	5,13	1,08	4,013	,008*	a<b b<c a,c<d
	4-6 yıl ^b	137	4,75	1,23			
	7-9 yıl ^c	57	5,16	1,19			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	4,66	1,34			
Yumuşak başlılık	1-3 yıl ^a	87	5,36	,98	7,427	,000*	a<b,d b<c
	4-6 yıl ^b	137	4,65	1,24			
	7-9 yıl ^c	57	5,09	1,00			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	4,75	1,32			
Sorumluluk	1-3 yıl ^a	87	5,49	1,05	6,312	,000*	b,c,d<a
	4-6 yıl ^b	137	4,75	1,28			
	7-9 yıl ^c	57	5,02	1,39			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	4,88	1,36			
Duygusal dengesizlik	1-3 yıl ^a	87	3,35	1,11	,081	,971	-
	4-6 yıl ^b	137	3,42	,95			
	7-9 yıl ^c	57	3,37	,88			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	3,39	1,01			
Deneyime açıklık	1-3 yıl ^a	87	5,41	,97	7,827	,000*	b,c,d<a
	4-6 yıl ^b	137	4,74	1,18			
	7-9 yıl ^c	57	5,03	1,19			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	4,68	1,29			
SDKT Toplam	1-3 yıl ^a	87	4,99	,69	7,898	,000*	b<c c<d b,d<a
	4-6 yıl ^b	137	4,49	,86			
	7-9 yıl ^c	57	4,78	,80			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	4,50	,94			

Tablo 8. Araştırmada yer alan katılımcıların sıfatlara dayalı kişilik testi alt boyutları ve toplam puanının spor yaşı değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda;

Dışadönüklük alt boyutunda “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaşı grubuna ($p<0,032$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Dışadönüklük alt boyutunda diğer spor yaşı gruplarında ise spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Yumuşak başlılık alt boyutunda “4-6 yıl” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaşı grubuna ($p<0,000$), “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,002$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Yumuşak başlılık alt boyutunda diğer spor yaşı gruplarında ise spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Sorumluluk alt boyutunda “4-6 yıl” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaşı grubuna ($p<0,000$), “10 yıl ve üzeri” spor yaşı grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,004$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Sorumluluk alt boyutunda diğer spor yaşı gruplarında ise spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Duygusal dengesizlik alt boyutunda spor yaşı gruplarında spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Deneyime açıklık alt boyutunda “4-6 yıl” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaşı grubuna ($p<0,000$), “10 yıl ve üzeri” spor yaşı grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,000$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Deneyime açıklık alt boyutunda diğer spor yaşı gruplarında ise spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKT toplam puanında “4-6 yıl” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaşı grubuna ($p<0,000$), “10 yıl ve üzeri” spor yaşı grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,000$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). SDKT toplam puanında diğer spor yaşı gruplarında ise spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 9. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırması

	Spor Yaşı	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
YKK	1-3 yıl ^a	87	1,99	,88	2,519	,058	c<a a<b b<d
	4-6 yıl ^b	137	2,28	,97			
	7-9 yıl ^c	57	2,17	1,02			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	2,33	,98			
ZAK	1-3 yıl ^a	87	1,86	,96	4,317	,005*	c<a a<b b<d
	4-6 yıl ^b	137	2,25	1,04			
	7-9 yıl ^c	57	2,14	,97			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	2,35	1,06			
ACK	1-3 yıl ^a	87	2,83	1,31	,780	,506	-
	4-6 yıl ^b	137	2,84	1,11			
	7-9 yıl ^c	57	3,05	1,15			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	3,00	1,19			
HKUK	1-3 yıl ^a	87	2,34	1,20	2,973	,032*	c<d a,b<d
	4-6 yıl ^b	137	2,47	1,06			
	7-9 yıl ^c	57	2,67	1,08			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	2,78	1,24			
SDKK	1-3 yıl ^a	87	1,91	1,05	1,909	,127	a<d b,c<a
	4-6 yıl ^b	137	2,10	,98			
	7-9 yıl ^c	57	2,07	1,07			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	2,25	1,06			
YYK	1-3 yıl ^a	87	2,45	1,18	3,120	,026*	a<c a<d b,c<d
	4-6 yıl ^b	137	2,65	1,03			
	7-9 yıl ^c	57	2,82	1,06			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	2,88	1,02			
Yaralanma Toplam	1-3 yıl ^a	87	2,24	,87	4,198	,006*	a<c a<d b,c<d
	4-6 yıl ^b	137	2,44	,71			
	7-9 yıl ^c	57	2,50	,69			
	10 yıl ve üzeri ^d	128	2,61	,75			

Tablo 9. Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutları ve toplam puanının spor yaşı değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda;

YKK alt boyutunda “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaşı grubuna ($p<0,05$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). YKK alt boyutunda diğer spor yaşı gruplarında ise spor yaşı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ZAK alt boyutunda “4-6 yıl” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,028$), “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,003$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). ZAK alt boyutunda diğer spor yaş gruplarında ise spor yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ACK alt boyutunda spor yaş gruplarında spor yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

HKUK alt boyutunda “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,035$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). HKUK alt boyutunda diğer spor yaş gruplarında ise spor yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKK alt boyutunda spor yaş gruplarında spor yaş değişkenine göre yönlü herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

YYK alt boyutunda “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,21$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). YYK alt boyutunda diğer spor yaş gruplarında ise spor yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SYKÖ toplam puanında “10 yıl ve üzeri” spor yaş grubunun “1-3 yıl” spor yaş grubuna ($p<0,003$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). SYKÖ toplam puanında diğer spor yaş gruplarında ise spor yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 10. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaralanma Geçmişine Göre Karşılaştırması

	Spor Yaralanma Geçmişini	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
YKK	Hiç yaşamadım ^a	191	2,09	,90029	5,143	,000*	a<b a<c b,c,d<e
	1 kez ^b	110	2,42	,98			
	2 kez ^c	56	2,43	1,07			
	3 kez ^d	20	2,50	1,00			
	4 kez ve üzeri ^e	32	1,75	,90			
ZAK	Hiç yaşamadım ^a	191	2,16	1,10	1,370	,244	a<e
	1 kez ^b	110	2,30	,97			
	2 kez ^c	56	2,23	,96			
	3 kez ^d	20	2,26	,90			
	4 kez ve üzeri ^e	32	1,83	,98			
ACK	Hiç yaşamadım ^a	191	2,92	1,25	,303	,876	-
	1 kez ^b	110	2,93	1,07			
	2 kez ^c	56	2,92	1,21			
	3 kez ^d	20	3,10	1,00			
	4 kez ve üzeri ^e	32	2,73	1,30			
HKUK	Hiç yaşamadım ^a	191	2,51	1,21	1,411	,229	-
	1 kez ^b	110	2,76	1,11			
	2 kez ^c	56	2,45	1,11			
	3 kez ^d	20	2,71	1,15			
	4 kez ve üzeri ^e	32	2,35	1,12			
SDKK	Hiç yaşamadım ^a	191	2,02	,99	1,772	,134	a<b
	1 kez ^b	110	2,32	1,09			
	2 kez ^c	56	2,02	1,00			
	3 kez ^d	20	1,95	,85			
	4 kez ve üzeri ^e	32	2,10	1,24			
YYK	Hiç yaşamadım ^a	191	2,65	1,11	,625	,645	-
	1 kez ^b	110	2,82	1,09			
	2 kez ^c	56	2,77	1,06			
	3 kez ^d	20	2,65	,63			
	4 kez ve üzeri ^e	32	2,57	1,04			
Yaralanma Toplam	Hiç yaşamadım ^a	191	2,40	,78	1,962	,099	a<b b<e
	1 kez ^b	110	2,61	,72			
	2 kez ^c	56	2,48	,80			
	3 kez ^d	20	2,53	,53			
	4 kez ve üzeri ^e	32	2,24	,82			

Tablo 10. Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutları ve toplam puanının spor yaralanma geçmişi değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda;

YKK alt boyutunda “Hiç yaşamadım” grubunun “1 kez yaşadım” grubuna ($p<0,035$), “1 kez yaşadım” grubunun “4 ve üzeri sayıda spor yaralanması/sakatlığı yaşadım” grubuna ($p<0,004$), “2 kez yaşadım” grubunun “4 ve üzeri sayıda spor yaralanması/sakatlığı yaşadım” grubuna ($p<0,011$), “3 kez yaşadım” grubunun “4 ve üzeri sayıda spor yaralanması/sakatlığı yaşadım” grubuna ($p<0,047$) grubuna oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). YKK alt boyutunda diğer spor yaralanma geçmişi gruplarında ise spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ZAK alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ACK alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

HKUK alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKK alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

YYK alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SYKÖ toplam puanında spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 11. *Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spor Yaralanma Geçmişine Göre Karşılaştırması*

	Spor Yaralanma Geçmiş	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
Dışadönüklük	Hiç yaşamadım ^a	191	4,79	1,28	2,222	,066	a<e b<e
	1 kez ^b	110	4,74	1,21			
	2 kez ^c	56	4,91	1,34			
	3 kez ^d	20	5,07	1,13			
	4 kez ve üzeri ^e	32	5,43	,90			
Yumuşak_başlılık	Hiç yaşamadım ^a	191	5,01	1,20	1,430	,223	a<b
	1 kez ^b	110	4,71	1,25			
	2 kez ^c	56	4,74	1,22			
	3 kez ^d	20	4,89	1,07			
	4 kez ve üzeri ^e	32	5,04	1,21			
Sorumluluk	Hiç yaşamadım ^a	191	5,02	1,31	1,617	,169	b<e
	1 kez ^b	110	4,80	1,34			
	2 kez ^c	56	5,08	1,29			
	3 kez ^d	20	4,77	1,20			
	4 kez ve üzeri ^e	32	5,39	1,11			
Duyusal_dengesizlik	Hiç yaşamadım ^a	191	3,35	1,00	1,462	,213	b<c
	1 kez ^b	110	3,53	,98			
	2 kez ^c	56	3,17	1,01			
	3 kez ^d	20	3,57	,79			
	4 kez ve üzeri ^e	32	3,40	1,03			
Deneyime_açıklık	Hiç yaşamadım ^a	191	5,02	1,15	2,089	,081	a<b b<e
	1 kez ^b	110	4,66	1,23			
	2 kez ^c	56	4,93	1,29			
	3 kez ^d	20	4,70	1,35			
	4 kez ve üzeri ^e	32	5,17	1,18			
SDKT Toplam	Hiç yaşamadım ^a	191	4,67	,86	1,554	,186	b<e
	1 kez ^b	110	4,52	,90			
	2 kez ^c	56	4,60	,94			
	3 kez ^d	20	4,64	,75			
	4 kez ve üzeri ^e	32	4,93	,71			

Tablo 11. Araştırmada yer alan katılımcıların sıfatlara dayalı kişilik testi alt boyutları ve toplam puanının spor yaralanma geçmişi değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda;

Dışadönüklük alt boyutunda “1 kez yaşadım” grubunun “4 ve üzeri sayıda spor yaralanması/sakatlığı yaşadım” grubuna ($p<0,049$) grubuna oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). Dışadönüklük alt boyutunda diğer spor yaralanma geçmişi gruplarında ise spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Yumuşak başlılık alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Sorumluluk alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Duygusal dengesizlik alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Deneyime açıklık alt boyutunda spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKT toplam puanında spor yaralanma geçmişi gruplarında spor yaralanma geçmişi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 12. *Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spora Ara Verme Bilgisi Değişkenine Göre Karşılaştırması*

	Spora Ara Verme Bilgisi	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
Dışadönüklük	1 ay veya daha az ^a	90	5,03	1,23	,765	,515	-
	2-3 ay ^b	48	4,80	1,21			
	4-9 ay ^c	42	4,74	1,18			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	4,99	1,21			
Yumuşak başlılık	1 ay veya daha az ^a	90	4,70	1,23	,837	,475	-
	2-3 ay ^b	48	4,93	1,15			
	4-9 ay ^c	42	4,94	1,17			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	4,61	1,33			
Sorumluluk	1 ay veya daha az ^a	90	5,09	1,30	,556	,645	-
	2-3 ay ^b	48	4,83	1,32			
	4-9 ay ^c	42	4,86	1,20			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	4,90	1,37			
Duygusal dengesizlik	1 ay veya daha az ^a	90	3,48	1,08	,547	,650	-
	2-3 ay ^b	48	3,31	,87			
	4-9 ay ^c	42	3,34	,96			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	3,53	,95			
Deneyime açıklık	1 ay veya daha az ^a	90	4,90	1,26	,387	,762	-
	2-3 ay ^b	48	4,80	1,25			
	4-9 ay ^c	42	4,77	1,12			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	4,64	1,40			
SDKT Toplam	1 ay veya daha az ^a	90	4,67	,89	,230	,875	-
	2-3 ay ^b	48	4,57	,87			
	4-9 ay ^c	42	4,57	,78			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	4,56	,97			

Tablo 12. Araştırmada yer alan katılımcıların sıfatlara dayalı kişilik testi alt boyutları ve toplam puanının spora ara verme bilgisi değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda

Dışadönüklük alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Yumuşak başlılık alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Sorumluluk alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Duygusal dengesizlik alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Deneyime açıklık alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKT toplam puanında spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 13. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanının Spora Ara Verme Bilgisi Değişkenine Göre Karşılaştırması

	Spora Ara Verme Bilgisi	n	\bar{X}	Ss.	F	p	Fark
YKK	1 ay veya daha az ^a	90	2,28	1,01	,458	,712	-
	2-3 ay ^b	48	2,47	,97			
	4-9 ay ^c	42	2,34	1,11			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,25	,99			
ZAK	1 ay veya daha az ^a	90	2,19	,99	,402	,752	-
	2-3 ay ^b	48	2,29	,97			
	4-9 ay ^c	42	2,28	1,04			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,08	,86			
ACK	1 ay veya daha az ^a	90	2,82	1,07	,471	,703	-
	2-3 ay ^b	48	2,94	1,13			
	4-9 ay ^c	42	3,07	1,21			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,92	1,20			
HKUK	1 ay veya daha az ^a	90	2,48	1,08	4,163	,007*	d<b
	2-3 ay ^b	48	3,11	1,15			c<d
	4-9 ay ^c	42	2,47	1,06			b<a
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,48	1,09			
SDKK	1 ay veya daha az ^a	90	2,06	,97	,951	,417	-
	2-3 ay ^b	48	2,38	1,21			
	4-9 ay ^c	42	2,15	1,10			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,23	1,10			
YYK	1 ay veya daha az ^a	90	2,63	1,05	1,250	,293	-
	2-3 ay ^b	48	2,98	1,10			
	4-9 ay ^c	42	2,79	1,00			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,72	,98			
Yaralanma Toplam	1 ay veya daha az ^a	90	2,42	,76	1,624	,185	a<b
	2-3 ay ^b	48	2,71	,738			
	4-9 ay ^c	42	2,53	,81			
	10 ay ve daha fazla ^d	38	2,46	,66			

Tablo 13. Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutları ve toplam puanının spora ara verme bilgisi değişkenine göre karşılaştırması yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda;

YKK alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ZAK alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

ACK alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

HKUK alt boyutunda “1 ay veya daha az” grubunun “1-3 ay” grubuna ($p<0,008$), “1-3 ay” grubunun “3-9 ay” grubuna ($p<0,032$) ve “9 ay ve daha fazla” grubuna ($p<0,042$) oranla istatistiksel olarak anlamlı değerlere sahip oldukları bulunmuştur ($p<0,05$). HKUK alt boyutunda diğer spor yaralanma geğmişi gruplarında ise spor yaralanma geğmişi değişkenine herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SDKK alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

YYK alt boyutunda spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

SYKÖ toplam puanında spora ara verme bilgisi gruplarında spora ara verme bilgisi değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 14. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) Alt Boyutları ve Toplam Puanının, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) Alt Boyutları ve Toplam Puanıyla Karşılaştırması

Değişken		Dışadönüklük	Yumuşak Başlılık	Sorumluluk	Duygusal dengesizlik	Deneyime Açıklık	SDKT Toplam
YKK	r	-,243	-,196	-,254	,212	-,198	,701
	p	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*
ZAK	r	-,302	-,245	-,305	,240	-,281	,679
	p	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*
ACK	r	,020	,071	,011	-,008	,009	,644
	p	,689	,153	,831	,874	,855	,000*
HKUK	r	-,108	-,095	-,105	,064	-,095	,762
	p	,029*	,056	,033*	,193	,055	,000*
SDKK	r	-,244	-,233	-,239	,217	-,241	,643
	p	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*
YYK	r	-,039	-,062	-,087	,143	-,032	,810
	p	,428	,214	,079	,004*	,521	,000*
Yaralanma Toplam	r	-,197	-,165	-,215	,195	-,181	-,183
	p	,000*	,001*	,000*	,000*	,000*	,000*

Tablo 14. Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı ölçeği alt boyutları ve toplam puanının, sıfatlara dayalı kişilik testi alt boyutları ve toplam puanıyla olan ilişkisi ortaya konulmuştur. Yapılan analizler sonucunda;

YKK alt boyutunun Dışadönüklük alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında pozitif yönlü yüksek seviyede belirleyici bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

ZAK alt boyutunun Dışadönüklük alt boyutu ile arasında negatif yönlü orta seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında negatif yönlü orta seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında pozitif yönlü orta seviyede belirleyici bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

ACK alt boyutunun Dışadönüklük alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında pozitif yönlü orta seviyede belirleyici bir bağlantı olduğu belirlenmiştir.

HKUK alt boyutunun Dışadönüklük alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında pozitif yönlü yüksek seviyede belirleyici bir bağlantı olduğu belirlenmiştir.

SDKK alt boyutunun Dışadönüklük alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında pozitif yönlü orta seviyede belirleyici bir bağlantı olduğu belirlenmiştir.

YYK alt boyutunun Dışadönüklük alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında pozitif yönlü yüksek seviyede belirleyici bir bağlantı olduğu belirlenmiştir.

SYKÖ Yaralanma toplam puanının Dışadönüklük alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Yumuşak başlılık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Sorumluluk alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici, Duygusal dengesizlik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük seviyede belirleyici, Deneyime açıklık alt boyutu ile arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici ve SDKT toplam puanıyla arasında negatif yönlü düşük seviyede belirleyici bir bağlantı olduğu belirlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Araştırmamızda yer alan bu bölümde sporcuların spor yaralanması kaygı durumları ve sıfatlara dayalı kişilik türleri ile ilgili bilgilerden elde edilen veriler tartışılmıştır.

Araştırmada yer alan katılımcıların spor yaralanması kaygı durumları ile ilgili bilgilerden elde edilen veriler bu bölümde incelenmiştir.

Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) alt boyut ve toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırmasında Spor Yaralanması Kaygı Ölçeğinin “YKK”, “ACK” alt boyutları ve “SYKÖ Toplam Puan” verilerinde kadınların erkeklere oranla anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Ancak “ZAK”, “HKUK”, “SDKK” ve “YYK” alt boyutlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman spor yaralanması kaygı düzeyleri konusunda yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Araştırmamızda cinsiyet değişkenine yeniden yaralanma kaygısı ve acı çekme kaygısı alt boyutlarında kadınların ortalama puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Elit genç güreşçiler üzerine yapılan çalışmada spor yaralanma kaygı seviyelerinin incelendiğinde cinsiyet ile tekrardan yaralanma kaygısı alt boyut seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (Bayındır, 2021). Correia ve Rosado (2019), çalışmalarına göre Cinsiyet değişkeni ele alındığında kadın sporcuların sürekli kaygı düzeylerinin yüksek olduğu ve üst seviyede endişeye sahip oldukları belirtilmiştir. Badminton oyuncularının müsabaka öncesinde yaralanma kaygı seviyeleri üzerine yapılan bir çalışmada ise erkek oyuncuların SYKÖ toplam puanı ile sosyal desteği kaybetme ve zayıf algılanma kaygısı alt boyutlarında kadın oyunculara göre kaygı seviyelerinin daha fazla olduğu görülmüştür (Ekin vd., 2020). Hentbolcuların yaralanma kaygı düzeylerinin incelendiğin bir çalışmada da kadın hentbolcularda acı çekme kaygısı alt boyutunun, erkek hentbolcularda ise sosyal desteği kaybetme alt boyutunun daha yüksek ortalamalara sahip olduğu bulunmuştur (Güler, 2022). Elit seviyedeki karate ve yüzme sporcularının yaralanma kaygı seviyelerinin yaratıcılık üzerine etkilerinin incelendiğin bir araştırmada cinsiyetin yaratıcılık üzerine etkisi olmadığı belirtilmiş ancak kaygı düzeyleri açısından sosyal desteği kaybetmede cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (Şerifoğlu, 2023).

Kayaklı koşucular üzerine yapılan bir çalışmada ise spor yaralanma kaygısı seviyesinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırmasında anlamlı farklılık bulunamamıştır (Contarlı & Özmen, 2023). Teakwondo sporu ile uğraşan sporcuların sürekli ve durumluk kaygı seviyelerinin yaralanma kaygılarına ve yarışma performansına etkide bulunup bulunmayacağı yönünde yapılan araştırmada cinsiyet faktörünün kaygı seviyesini etkilemediği sonucuna varılmıştır (Karabulut & Mavi-Var, 2019). Kadınların erkeklere oranla daha anlamlı değerlerin çıkmasının sebebi kadınların erkeklere oranla daha duygusal olmaları olabilir. Kadınların acı duyma eşiği daha düşük olduğu için düşük düzeyde de olsa acı duyma ihtimaline karşın kaygı seviyeleri artabilir. Erkek sporcuların çevreden onaylama beklentileri ve olumsuzlukla karşılaşılması sonucunda kaygı düzeyleri artabilir. Kadınların yeniden yaralanma durumunda fiziksel özelliklerinde kalıcı olabilecek seviyede etki bırakma endişesi kaygı seviyesini artırabilir. Kadınların ilgilendikleri spor dalında yeniden yaralanma korkusu kendine olan güvenini kaybetmesine neden olabilir. Kadınların başarı seviyesinin düşebileceği olasılığını düşünmek kaygı seviyesini artırabilir.

Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) alt boyut ve toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında Spor Yaralanması Kaygı Ölçeğinin tüm alt boyutlarında ve SYKÖ Toplam puanında “25 yaş ve üzeri”, “15-19 yaş” ve “20-24 yaş” aralığında olan sporcuların “10-14 yaş” aralığında olan sporculara oranla istatistiksel olarak daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir ($p<0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman spor yaralanması kaygı düzeyleri konusunda yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Yaş değişkenine göre araştırmamızda 25 yaş ve üzeri olan sporcuların diğer yaş grubuna oranla daha yüksek ortalamalara sahip olduğu belirlenmiştir. Yaşı büyük olan sporcuların kendilerinden küçük yaşta olan sporculardan daha fazla yaralanma kaygısına sahip oldukları saptanmıştır (Knowles vd., 2009). Yaş aralığının 17-26 olan aktif sporcular üzerine yapılan bir araştırmada da yaş değişkenine göre yapılan analizler sonucunda yeniden yaralanma kaygısı alt boyutu ile yaş değişkeni arasında pozitif yöne anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (Namlı vd., 2020). Spor yaralanmasının kaygı seviyesi üzerine yapılan bir çalışmada yaş değişkeni bakımından SYKÖ toplam boyutu ve zayıf algılanma kaygısı alt boyutunda pozitif yöne anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (Budak vd., 2020). Güler (2022), çalışmasında hentbolcuların yeniden yaralanma kaygı seviyelerinin yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık oluşturmadığını belirtmiştir. Şerifoğlu (2023),

Elit seviyedeki karate ve yüzme sporcularının yaralanma kaygı seviyelerinin yaratıcılık üzerine etkilerini incelediği araştırmasında yaş faktörünün yaratıcılık üzerine etkisi olmadığı belirtilmiş ancak kaygı düzeyleri açısından hayal kırıklığına uğratma ve acı çekme alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Kayaklı koşucular üzerine yapılan bir çalışmada ise spor yaralanma kaygısı seviyesinin yaş değişkenine göre karşılaştırmasında yeniden yaralanma kaygısı alt boyutunda pozitif yönlü orta düzeyli ilişki bulunmuştur (Contarlı & Özmen, 2023). Karabulut ve Mavi-Var (2019), Teakwondocular üzerine yaptıkları çalışmada ise yaş faktörünün kaygı seviyelerine üzerine etkisi olmadığını tespit etmişlerdir. Sporcuların baskı altında kalmaları, kendilerine duyulan güven ve beklentilerin artması, baskıdan kurtulma çabaları, milli takım ve olimpiyata gitme arzu olduğu ve bu sebeple de kaygı seviyelerinin arttığı söylenebilir. Sporcuların yaşı ilerledikçe spor yaralanması sonucunda yeniden yaralanma kaygısı yaşayabilecekleri söylenebilir. Erken yaşta yaşanan sakatlık sonucu rehabilite süreci daha erken ve hızlı olurken yaş ilerledikçe bu süre uzayacağı için sporcunun eski haline dönmesi uzun sürebilir. Bu nedenle yaralanma riski ve yeniden yaralanma kaygısı da artabilir. Sporcuların spor dalıyla ilgili becerilerini kaybedebileceği düşüncesi kaygı seviyesini artırabilir. Yaş ilerledikçe kaygı seviyesinin düşmesi artık o branşta elde edilmiş birçok bilgi ve birikim sonucunda rahat bir yarışma süreci getirme evresi olabilir. Sonuçlarını az çok tahmin edebildiği için kendine uygun pozisyonu görebilir ve böylelikle kaygı seviyesi düşük olabilir.

Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) alt boyut ve toplam puanlarının spor yaşı değişkenine göre karşılaştırmasında Spor Yaralanması Kaygı Ölçeğinin “YKK”, “ACK” ve “SDKK” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Ancak “ZAK”, “HKUK”, “YYK” ve “SYKÖ Toplam Puan” verilerinde spor yaşı “4-6 yıl”, “7-9 yıl” ve “10 yıl ve üzeri” olan sporcuların “1-3 yıl” olan sporculara oranla istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman spor yaralanması kaygı düzeyleri konusunda yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Spor yaşı değişkenine bakıldığında araştırmamızda 10 yıl ve üzeri spor geçmişi olan sporcuların zayıf algılanma kaygısı, hayal kırıklığına uğratma kaygısı ve yeniden yaralanma kaygısı alt boyutlarında diğer spor yaşı gruplarına göre daha anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadın sporcular üzerine yapılan bir çalışmada da spor yaşı ilerledikçe yaralanma kaygı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir (Kayhan vd., 2019). Badminton oyuncularının müsabaka öncesinde yaralanma kaygı seviyeleri üzerine yapılan bir çalışmada da yeteneğini kaybetme alt boyutunda spor yaşı ilerledikçe kaygı seviyesinin arttığı görülmüştür (Ekin vd., 2020).

Spor yaralanmasının kaygı seviyesi üzerine yapılan bir çalışmada spor yaşı bakımından SYKÖ toplam boyutunda ve yeniden yaralanma kaygısı alt boyutunda pozitif yönde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Budak vd., 2020). Güler (2022), Hentbolcular üzerine yaptığı çalışmada spor yaşı ilerledikçe yeniden yaralanma kaygısı ve hayal kırıklığına uğratma kaygısı alt boyutlarında anlamlı farklılık bulmuştur. Şerifoğlu (2023), Elit seviyedeki karate ve yüzme sporcularının yaralanma kaygı seviyelerinin yaratıcılık üzerine etkilerini incelediği araştırmasında spor yaşı faktörünün yaratıcılık üzerine etkisi olmadığı belirtilmiş ancak kaygı düzeyleri açısından yeniden yaralanma, sosyal desteği kaybetme ve acı çekme alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Kayaklı koşucular üzerine yapılan bir çalışmada ise spor yaralanma kaygısı seviyesinin spor yaşı değişkenine göre karşılaştırmasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (Contarlı & Özmen, 2023). Karabulut ve Mavi-Var (2019), Teakwondocular üzerine yaptıkları çalışmada ise spor yaşının kaygı seviyelerine üzerine etkisi olmadığını tespit etmişlerdir. Spora verilen yıllar sonra istenilen başarı elde edilemediği zaman çevre, aile, antrenör vb. çevresel faktörlerin etkisi altında kalınabilir ve kaygı düzeyi yükselir ve beraberinde de yaralanma kaygı düzeyinin artmasına sebep olduğu söylenebilir. Spor yaşı arttıkça istenilen noktaya gelememe durumu göz önüne alındığı zaman çevresi tarafından zayıf algılanabilir.

Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) alt boyut ve toplam puanlarının spor yaralanma geçmişi değişkenine göre karşılaştırmasında “YKK” alt boyutunda 4 ve üzeri, 3 kez, 2 kez ve 1 kez spor yaralanması/sakatlığı yaşayan sporcuların hiç spor yaralanması/sakatlığı yaşamayan sporculara oranla anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). “ZAK”, “ACK”, “HKUK”, “SDKK”, “YYK” ve “SYKÖ Toplam Puanı” değerlerinde spor yaralanma geçmişi göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği (SYKÖ) alt boyut ve toplam puanlarının spora ara verme bilgisi değişkenine göre karşılaştırmasında “YKK”, “ZAK”, “ACK”, “SDKK”, “YYK” ve “SYKÖ Toplam Puanı” değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Ancak “HKUK” alt boyutunda spora “1 ay ve daha az” ara veren sporcuların “1-3 ay”, “3-9 ay” ve “9 ay ve daha fazla” spora ara veren sporculara göre istatistiksel olarak daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir ($p<0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman spor yaralanması kaygı düzeyleri konusunda yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Araştırmamızda spor yaralanma geçmişi göre sporcuların yeteneğini kaybetme kaygısı alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Spora ara verme değişkeninde de hayal kırıklığına uğratma kaygısı alt boyutunda anlamlı farklılık görölmüştür. Spor sonucu yaralanan sporcuların, yaralanmayan sporculara göre zayıf algılanma kaygısı, yeteneğini kaybetme kaygısı ve yeniden yaralanma kaygı seviyelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Ünver vd., 2020). Farklı branşlara sahip 170 sporcunun katılımıyla yapılan bir başka çalışmada ise önceden yaralanma durumunun sporcular üstünde tekrardan yaralanma kaygı seviyesi artırdığı saptanmıştır (Tanyeri, 2019). Sporcuların yaralanmadan sonraki süre zarfında yaşadıkları kaygı durumu ile yeniden yaralanma korkusu içinde yaşadıkları ve bu durumun kaygı seviyelerini artırdığı tespit edilmiştir (Aksoy, 2019). Yaralanmanın kısa süreli olması halinde bile sporcuların çevresindeki insanları beklentilerini hayal kırıklığına uğratma ve desteklerini kaybetme endişesi yaşadıkları belirlenmiştir (Namlı vd., 2020). Yapılan araştırmalarda farklı spor branşlarındaki sporcular ile gerçekleştirilen araştırmalara bakıldığında yaralanma kaygısı ile tam olarak olmasa da spor yaşı ile süreklilik ve durumluk kaygı puanları arasında anlamlı farklılık görölen çalışmalar mevcuttur (Başaran, 2008). Konter (1996), Futbolcular üzerine yaptığı çalışmada spor yaralanmasına sahip olan sporcuların kaygı seviyelerinin, spor yaralanması olmayan sporculara göre pozitif yönde anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Hentbolcular üzerine yapılan araştırmada yaralanma süreleri değişkenine göre incelendiğinde yeniden yaralanma kaygısı ve sosyal desteği kaybetme alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görölmüştür (Güler, 2022). Şerifoğlu (2023), Elit seviyedeki karate ve yüzme sporcularının yaralanma kaygı seviyelerinin yaratıcılık üzerine etkilerini incelediği araştırmasında yaralanma durumu faktörünün yaratıcılık üzerine etkisi olmadığı belirtilmiş ancak kaygı düzeyleri açısından yeniden yaralanma, acı çekme, yeteneğini kaybetme ve hayal kırıklığına uğratma alt boyutlarında ve SYKÖ toplam puanında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Yaralanma geçmişi olan sporcuların kaygı seviyesinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Karabulut ve Mavi-Var (2019), Teakwondocular üzerine yaptıkları çalışmada ise müsabaka sırasında yaralanma ihtimali olan ve olmayan sporcuların sürekli kaygı seviyeleri arasında farklılık bulunamamıştır. Ancak durumluk kaygı ortalama puanında anlamlı farklılık görölmüştür. Spor yaralanma sonrasında sporcular mevcut potansiyellerini kaybedebilirler. Spora uzun veya kısa süreli ara vermek zorunda kalan sporcular gerekli antrenmanları yapamayabilir, fiziksel ve zihinsel bozulmalar yaşayabilir. Bu durum sonucunda tekrardan eski formuna dönememe korkusu, rakiplerine yetişememe endişesi, arkadaşları ile olan sosyal bağın azalmasına, çevresinden beklenen beklentilerin karşılanamaması ve aile baskısı sporcularda stres ve kaygı durumunun yaşanmasına sebep olabilir. Yoğun bir biçimde yaşanan stres, kaygı ve endişe durumları sporcunun hata yapmasına neden olabilir. Orta düzeyde olan bir kaygı düzeyi sporcuyla olumsuzluklara karşı motive edebilir, sakin kalmasına ve çözüm odaklı olmasına fayda sağlayabilir.

Yaptığı spor branşından gelir elde eden sporcuların herhangi bir yaralanma durumunda tekrardan eski formunu yakalayamama ve müsabakaya çıkmama endişesi ile kazançtan yoksun kalma korkusu olabilir bu durum da kaygı seviyesini artırabilir. Spor yaşı ilerledikçe kaygı seviyesinin düşmesi artık o branşta elde edilmiş birçok bilgi ve birikim sonucunda rahat bir yarışma süreci getirme evresi olabilir. Sonuçlarını az çok tahmin edebildiği için kendine uygun pozisyonu görebilir ve böylelikle kaygı seviyesi düşük olabilir.

Araştırmada yer alan katılımcıların sıfatlara dayalı kişilik testi ile ilgili bilgilerden elde edilen veriler bu bölümde incelenmiştir.

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) alt boyut ve toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırmasında Sıfatlara Dayalı Kişilik Testinin “Duygusal Dengesizlik” alt boyutunda kadınların erkeklere oranla istatistiksel olarak daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir ($p < 0,05$). Ancak “Dışadönüklük”, “Yumuşak Başlılık”, “Sorumluluk”, “Deneyime Açıklık” ve “SDKT Toplam Puan” verilerinde herhangi bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman sıfatlara dayalı kişilik testi ile yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Araştırmamız da cinsiyet değişkenine göre sıfatlara dayalı kişilik testi duygusal dengesizlik alt boyutunda kadınların erkeklere oranla istatistiksel olarak daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir. Hentbol branşına yönelik yapılan bir araştırmada kişilik özelliklerinin, cinsiyet, spor yaşı ve yaşına göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı belirtilmiştir (Kılıçarslan, 2022). Yapılan bir araştırma da halter branşı ile uğraşan kadınlar ve erkeklerin arasında kişilik özelliklerinde farklılık olduğu belirtilmiştir (Ulucan & Bahadır, 2011). Farklı kültürlerden insanlar üstünde araştırma yapılmış ve kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği bulunmuştur (Costa, 2001). Meta-analiz çalışması yapılan bir başka araştırmada da kişilik özelliklerinde cinsiyetlere göre farklılıkların olduğu bulunmuştur (Feingold, 1994). Öğretmenler üzerine yapılan bir çalışmada ise kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla kişilik özelliklerinin daha yüksek oranda olduğu belirtilmiştir (Uğurlu, 2012). Kişilik özelliklerinin atletizm branşındaki sporcuların başarıya yönelik motivasyon etkisi üzerine yapılan araştırmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gözlenmemiştir (Zorlu vd., 2020). Futbolcular üzerine yapılan bir başka çalışmada ise bedenlerini algılama seviyeleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir ve cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Kuru & Baştuğ, 2008).

Araştırmamızda SDKT alt boyutları ve toplam puanları incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre duygusal dengesizlik alt boyutunda kadınların erkeklere oranla daha yüksek değerlere sahip olmalarının nedeni kadınların erkeklere göre daha duygusal, hoşgörülü ve düşünceli varlıklar olması nedeni söylenebilir. Kadınların ve erkeklerin farklı biyolojik varlıklar olması da neden olarak gösterilebilir. Kadın sporcuların fiziksel olarak daha iyi görünme gereksinimi anlamlı farklılığa neden olabilir. Mens dönemindeki kadınların duygu durumları normal dönemdeki duygu durumlarından daha değişken sayılabilir ve bu da duygusal dengesizlik boyutunda anlamlı farklılığa sebep olabilir.

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) alt boyut ve toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırmasında Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi tüm alt boyut ve toplam puanında “25 yaş ve üzeri”, “15-19 yaş” ve “20-24 yaş” aralığında olan sporcuların “üzeri 10-14 yaş” olan sporculara oranla istatistiksel olarak daha yüksek ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir ($p < 0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman sıfatlara dayalı kişilik testi ile yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Araştırmamızda SDKT alt boyutları ve toplam puanları incelendiğinde yaş değişkenine göre tüm alt boyutları ve toplam puanında yaş ilerledikçe istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. 18-21 Yaş aralığında olan futbolcuların yaşları ile kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü ilişki olmadığı, kişilik özelliğinde yaşın belirgin bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır (Şengül, 2019). Haltercilerin kişilik özelliklerinin incelendiği bir çalışmada ise yaş değişkenine göre bir farklılık bulunamamıştır (Ulucan & Bahadır, 2011). Gönüllü olarak uluslararası spor organizasyonlarında yer alan gönüllülerin görevlerini yaparken motivasyon derecelerinin kişilik özellikleriyle ilişkisinin incelendiğin bir çalışmada yaş değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Bulut, 2021). Aksu (2018), Karate sporcuları üzerine yaptığı çalışmada yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Ülker (2017), ortaöğretim öğrencilerinden spor yapan ve yapmayanların kişilik özelliklerine yönelik yaptığı araştırmasında sadece sorumluluk kişilik özelliğinde anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir. Spor bölümlerinde eğitim gören üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada kişilik özellikleri ile stresle başa çıkabilme durumları farklı değişkenlere göre incelenmiştir ve yaş değişkenine göre herhangi bir farklılık bulunamamıştır (Eraslan, 2015). Araştırmamızda yaş değişkenine göre anlamlı yönde sonucun elde edilmesi yaş ilerledikçe oturan kişilik özellikleri olabilir. İlgilenilen spor dallarında geçirilen süre zarfında elde edilen tecrübe, bilgi ve birikimin aktarılması sonucu pozitif yönlü eğilim olabilir. Sporcuların yaşı ilerledikçe artan sorumlulukları yerine getirebilme çabası etken olabilir.

Yaş ilerledikçe sosyal çevreye daha fazla uyum sağlama gereksinimi etkileyebilir. Sporcuların yaşları ilerledikçe artan sorumluluklarını yerine getirme, amaçlarına uygun yönelimlerini sağlayabilir.

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) alt boyut ve toplam puanlarının spor yaşı değişkenine göre karşılaştırmasında Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi “Dışadönüklük”, “Yumuşak başlılık”, “Sorumluluk” ve “Deneyime Açıklık” alt boyutları ve “SDKT Toplam Puan” değerlerinde spor yaşı “4-6 yıl”, “7-9 yıl” ve “10 yıl ve üzeri” olan sporcuların “1-3 yıl” olan sporculara oranla istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Ancak “Duygusal Dengesizlik” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman sıfatlara dayalı kişilik testi ile yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. SDKT alt boyut ve toplam puanlarının spor yaşı değişkenine göre karşılaştırmasında dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk ve deneyime açıklık alt boyutları ve SDKT toplam puan değerlerinde spor yaşı ilerledikçe istatistiksel olarak daha anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ancak duygusal dengesizlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Elit düzeydeki sporcuların serbest zaman uğraşları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki üzerine yapılan bir çalışmada 5 yıldan fazla spor ile ilgilenen ve milli düzeyde olan sporcuların anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Yılmaz, 2022). Kişilik özelliklerinin atletizm branşındaki sporcuların başarıya yönelik motivasyon etkisi üzerine yapılan araştırmada spor yaşı değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Zorlu vd., 2020). Aksu (2018), Karate sporcuları üzerine yaptığı çalışmasında spor yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Amerikan futbolu sporcuları üzerine yapılan bir araştırmada da spor yaşı değişkenine göre kişilik, karar verme ölçeği ve psikolojik performans stratejileri alt boyutlarında pozitif yönde farklılık tespit edilmemiştir (Güvendi vd., 2018). Kayak sporcularının algılanan stres, psikolojik beceri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada spor yılı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Güler, 2019). Spor yaşı ilerledikçe artan sorumluluk bilinci, beklentiler, çevresel faktörler anlamlı farklılık olduğunu destekleyebilir. Geçirilen zaman ile elde edilen tecrübe, bilgi ve birikim olumlu yönde etki edebilir. Spor yaşı ile artan ulusal veya uluslararası yarışma sonucunda yarışma arkadaşları ve rakipleriyle olan diyalog, alçak gönüllülük gibi parametrelerin yumuşak başlılığın ön plana çıkmasını sağlayabilir. Milli takım düzeyinde yarışmalara katılmak için gereken antrenmanları elde etmek ve üst düzeye çıkmak için gereken süre spor yaşı ile orantılı olduğu söylenebilir. Spor yaşıyla beraber artan sosyal çevreye uyum sağlama ve ilişki kurma çabası sebep olabilir.

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) alt boyut ve toplam puanlarının spor yaralanma geçmişi değişkenine göre karşılaştırmasında tüm alt boyutlarında ve toplam puanında spor yaralanma geçmişine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman sıfatlara dayalı kişilik testi ile yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) alt boyut ve toplam puanlarının spora ara verme bilgisi değişkenine göre karşılaştırmasında tüm alt boyutlarında ve toplam puanında spora ara verme bilgisi değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Literatür taramasına yapıldığı zaman sıfatlara dayalı kişilik testi ile yapılan çalışmalar sonucunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır ve bu görüşlerin bir kısmı araştırmamızı desteklerken bir kısmı da desteklememektedir. SDKT alt boyut ve toplam puanlarının spor yaralanma geçmişi ve spora ara verme bilgisi değişkenleri incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Amerikan futbolu sporcuları üzerine yapılan bir araştırmada da yaralanma geçmişi olan sporcuların olmayan sporculara göre anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir (Güvendi vd., 2018). Çiçek (2019), spor sakatlığı yaşayan futbolcuların bireysel nedenler açısından incelediği çalışmada sakatlık yaşayan ve yaşamayan sporcular arasında kişilik özelliklerinin bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan bir başka çalışmada ise spor sakatlığı sıklığı ile kişilik özellikleri arasında düşük düzeyde de olsa anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Cox, 1990). Jackson vd. (1978), tarafından yapılan çalışmada futbolcularda sakatlanan ve sakatlanmayan sporcular arasında kişilik özelliklerinin anlamlı farklılığı tespit edilmiştir. Spor yaralanmalarındaki süreçte yaşadıkları zaman kaybı ve kaygı bozuklukları sebebiyle kişinin spora geri dönmesi zaman alabilir. Ekonomik olarak, fiziksel olarak kayıp düşünülebilir. Sporun kişiye kazandırdığı sıfatlar ve değerler kişinin hayatında alışkanlık gerektirdiğinden bu değerlerin zamanla kaybedilmesi kişinin bireysel performansını düşürebilir.

SDKT ve SYKÖ alt boyutları ve toplam puanları arasındaki bağlantılarla ilgili olarak yapılan değerlendirmeler sonucunda, ACK alt boyutu ile dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık alt boyutları, HKUK alt boyutu ile yumuşak başlılık, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık alt boyutları ve YYK alt boyutu ile dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk ve deneyime açıklık alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilememiştir. Geriye kalan alt boyut ve toplam puan değerleri arasında anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. SDKT ve SYKÖ alt boyutları ve toplam puanları arasındaki düşük seviye anlamlı ilişki çıkması spor yaralanma kaygısının çoğu kişilik özellikleri tarafından etki altında kaldığı söylenebilir. Rekabet gerektiren her yarışın kaygıya sebep olduğu düşünüldüğünde çoğu kişilik özelliklerinde de anlamlı ilişki oluşturmasını gösterebilir.

Öneriler

- Spor yaralanma kaygısı ve kişilik özellikleri ile ilgili araştırma grubu kişi sayısı, kültürel faktörler, aile yapıları gibi etmenler genişletilerek daha fazla araştırma yapılabilir.
- Spor yaralanma kaygısına neden olabilecek diğer dış ve iç etmenlerin araştırılarak spor yaralanma kaygı düzeyine ne oranda etki ettiği araştırılabilir.
- Kişilik tipleri daha detaylandırılarak spor yaralanma kaygısına olan etkisi üzerine çalışılabilir.
- Spor laboratuvarı yardımıyla sporculara anatomik testler uygulanabilir.
- Farklı kişilik testleri kullanılarak spor yaralanma verileri daha optimize edilebilir.
- Alanında uzman spor terapistinden yardım alınarak sporcuların kaygı verileri daha fazla optimize edilebilir. Bu şekilde veriler daha bilimsel olabilir.

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, H., Kılıç, R., & Çalış, N. (2015). Öğrencilerin ders başarısı üzerinde kişilik özelliklerinin etkisi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 83-109.
- Âdem, U., & Elvan, O. (2018). *Sakarya üniversitesi çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri seçme yazılar-II*. Ed. Erdoğan, E. Sakarya Yayıncılık. Sakarya.
- Akandere, M. (1997). *Üniversite gençliğinde görölen kaygının giderilmesinde sporun etkisi*. (Tez No. 59952), [Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, D. (2019). Spor yaralanmalarında tedavi sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 89-96.
- Aksoy, R. (2022). *Snowboard Branşında Yarışma Öncesi Sporcuların Durum Kaygı Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkabilme Durumları*. (Tez No. 713369), [Yüksek Lisans Tezi] Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Aksu, O. (2018). *Karate sporcularının sürekli kaygı düzeyleri, duygusal zekâ ve kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesi*. (Tez No. 491277), [Yüksek Lisans Tezi]. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Allik, J., & McCrae, R. R. (2004). Toward a geography of personality traits: Patterns of profiles across 36 cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35(1), 13-28.
- Andersen, M. B., & Williams, J. M. (1988). A model of stress and athletic injury: prediction and prevention. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10(3), 294-306.
- Argut, S. K., & Çelik, D. (2018). Genç Sporcularda Spora Bağlı Yaralanmalara Neden Olan Faktörler. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 122-127.
- Arıkan, R. (2018). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2018, 1: 97-159.
- Arısoy, N. (1965). *Yeni psikolojiye giriş*. Nurgök Matbaası.
- Atak, H. (2011). Yetişkinliğe geçiş yıllarında sigara içme davranışının psikososyal belirleyicileri ve sigara içmenin yaşam doyumu ve öznel iyi oluşla ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 29-43.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., & Hilgard, E. R. (1995). *Psikolojiye giriş I-II*. Kemal ata- kay ve diğ. (Çev.). Sosyal Yayınlar, İstanbul.
- Aydın, T. (2006). Spor yaralanmalarının patomekaniği. *Türkiye Klinikleri J Int Med Sci*, 2(27), 8-17.
- Bahr, R., & Holme, I. (2003). Risk factors for sports injuries—a methodological approach. *British Journal of Sports Medicine*, 37(5), 384-392.

- Başaran, M. H. (2008). *Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Tez No. 224866), [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bayındır, O. (2021). *Elit genç güreşçilerin spor yaralanması kaygı düzeylerinin incelenmesi*. (Tez No. 662026), [Yüksek Lisans Tezi]. Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çorum.
- Biçer, T. (1997). *Doruk Performans*, 10. Baskı, Beyaz yayınları, İstanbul, s. 4-6, 172.
- Budak, H., Sanioğlu, A., Keretli, Ö., Durak, A., & Öz, B. (2020). Spor yaralanmasının kaygı üzerindeki etkileri. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 4(1), 38.
- Bulut, B. A. (2021). *Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin kişilik özelliklerinin sporda gönüllülük motivasyonları üzerine etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 668264), [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Caz, Ç., Kayhan, R.F., & Bardakçı, S. (2019). Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Hekimliği Dergisi*, 54(1):52-63.
- Civan, A. (2001). *Bireysel ve Takım Sporlarında Yer Alan Sporcuların Müsabaka Öncesi ve Sonrası Durumluk ve Sürekli Kaygılarının Karşılaştırılması*, (Tez No. 107531), [Yüksek Lisans Tezi], S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Contarlı, N., & Özmen, T. (2023). Kayaklı koşucularda yaralanma kaygısının İncelenmesi. *Research in Sport Education and Sciences*. DOI: 10.5152/ JPSS.2023.22036.
- Correia, M., & Rosado, A. (2019). Anxiety in athletes: gender and type of sport differences. *International Journal of Psychological Research*, 12(1), 9-17.
- Costa, A. L. (2001). *Developing Mind: A Resource Book for Thinking Thinking (3rd ed.)*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Costa, P. T. Jr., & McCrae, R. R. (2006). *Trait and factor theories. Comprehensive handbook of personality and psychopathology, personality and everyday functioning* (s. 96-114). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Cox, R. H. (1990). *Sport Psychology: Concepts and Applications*, Dubuque. IA: Wm. C. Brown Publishers, 50-81.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin temel kavramları* (14. Baskı b.) Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çağlayan, T. A. (2019). *Üniversite öğrencilerinin kişilik yapılarının, zaman yönetimi ve serbest zaman tatmini ile ilişkisinin incelenmesi*. (Tez No. 597566), [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Çiçek, M. E. (2019). *Futbolcularda görülen spor sakatlıklarının bireysel faktörler açısından değerlendirilmesi*. (Tez No. 557721), [Yüksek Lisans Tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Dal, V. (2009). *Farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin risk algularının tüketici davranışı açısından incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Tez No. 231648), [Yüksek Lisans Tezi], SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Damsgard, E., Thrane, G., Anke, A., Fors, T., & Røe, C. (2010). Activity-related pain in patients with chronic musculoskeletal disorders. *Disability and rehabilitation*, 32(17), 1428-1437.
- Durna, U. (2005). A ve B Tipi Kişilik Yapıların ve Bu Kişilik Yapıların Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 19-1.
- Ekin, H., & Bülbül, R. (2020). Badminton oyuncularının spor yaralanması kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Ulusal Kinesyoloji Dergisi* 1(1), 1-10.
- Eraslan, M. (2015). Spor bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve stresle başa çıkma stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12).
- Erdoğan, İ. (1983). *İşletmelerde davranış*. İstanbul: Evrim Ofset.
- Feingold, A. (1994). Gender Differences in Personality: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*, 116 (3), 429-456.
- George, D. (2011). *SPSS for windows step by step: A simple study guide and reference, 17.0 update*, 10/e: Pearson Education India.
- Gissane, C., White, J., Kerr, K., & Jennings, D. (2001). An operational model to investigate contact sports injuries. *Medicine and science in sports and exercise*, 33(12), 1999-2003.
- Gould, D., Horn, T., & Spreemann, J. (1983). Sources of stress in junior elite wrestlers. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 5(2), 159-171.
- Güler, M. Ş. (2019). *Kayak sporcularında kişilik özellikler psikolojik beceri ve algılanan stres arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 531130), [Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Güler, Y.E. (2022). Hentbolcularda yaralanma kaygısı düzeyinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi* 6(2), 99-108.
- Gürüz, D., & Eğinli, A. T. (2012). *Kişilerarası iletişim: bilgiler, etkiler, engeller (3. Baskı)*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Güvendi, B., Güçlü, M., & Türksoy Işım, A. (2018). Korunmalı futbol (Amerikan futbol) sporcularının kişilik özellikleri ve psikolojik performans stratejileri ile karar verme stilleri arasındaki ilişki. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2).
- Hellriegel, D., & Slocum, J. W. Jr. (2008). *Organizational behavior (13. basım)*. USA: South-Western Cengage Learning.

- Horzum, M. B., Ayas, T., & Padır, M. A. (2017). Beş faktör kişilik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Sakarya University Journal of Education*, 398–408.
- Jackson, J. C., Fields, K. B., Sykes, J. C., & Walker, K. M. (2010). Prevention of running injuries. *Current Sports Medicine Reports*, 9(3), 176-82.
- Kandler, C., & Bleidorn, W. (2017). The genetic and environmental contributions to personality differences and development. 2nd edition: (1-16). *The international encyclopedia of social and behavioral sciences*.
- Karabulut, E. O., & Mavi Var, S. (2019). Taekwondocuların durumluk ve sürekli kaygılarının müsabaka performansı ve yaralanma durumu ile ilişkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 47-54.
- Karadam, B. (2018). Spor yaralanmaları <https://www.doktortakvimi.com/blog/spor-yaralanmalari>.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*, (2. Yazım, 32. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Kayhan, R. F., Yapıcı, A., & Üstün, D. Ü. (2019). Kadın sporcuların yaralanma kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (S11), 276-287.
- Kılıçarslan, H. (2022). *Elit hentbolcuların zihinsel modellerinin kişilik özellikleri açısından incelenmesi*, (Tez No. 724262), [Yüksek Lisans Tezi], Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Knowles, S. B., Marshall, S. W., Bowling, M. J., Loomis, D., Millikan, R., Yang, J., & Mueller, F. O. (2009). Risk factors for injury among high school football players. *Epidemiology*, 20(2), 302-10.
- Koç, H. (2004). *Profesyonel futbolcularda durumluk kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi*. (Tez No. 145873), [Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Konter, E. (1996). *Sporda stres ve performans (kuramlar ve kontrol etme teknikleri)*. Saray Tıp kitabevleri, İzmir.
- Koz, M., & Ersöz, G. (2010). Spor yaralanmalarının önlenmesinde fiziksel kassal uygunluğun önemi, *Ortopedi ve Travmatoloji Özel Dergisi*, 3: 1.
- Köknel, Ö. (1997). *Kişilik: Kaygıdan mutluluğa (14. baskı)*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Klenke, K. (2016). *Qualitative research in the study of leadership*. Emerald Group Publishing Limited.
- Kronauer, A., Liang, J. K., & Soto, C. J. (2016). Five-factor model of personality. In s. K. Whitbourne (ed.), *Encyclopedia of Adulthood and Aging* (vol. 2, pp. 506-510). Hoboken, nj: Wiley.

- Kuru, E., & Başıtuğ, G. (2008). Futbolcuların kişilik özellikleri ve bedenlerini algılama düzeylerinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2) 95-101.
- Malhotra, N. K. (2004). *Marketing Research an Applied Orientation* (4nd ed.). Pearson Prentice Hall, New Jersey
- Mayer, J. D. (2007). *Asserting the definition of personality*. The Online Newsletter for Personality Science, 1, 1-4.
- McBain, K., Shrier, I., Shultz, R., Meeuwisse, W. H., Klügl, M., Garza, D., & Matheson, G. O. (2012). Prevention of sports injury I: a systematic review of applied biomechanics and physiology outcomes research. *British journal of sports medicine*, 46(3), 169-173.
- Morgan, T. C. (2000). (Çev. Hacettepe Üni. Psikoloji Bölümü Öğretim Elemanları)., *Psikolojiye Giriş*, Hacettepe Üni. Psikoloji Bölümü Yayınları, Ankara, s.227- 228.
- Namlı, S., & Buzdağlı, Y. (2020). Aktif sporcuların yaralanma sonrası kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 469-480.
- Novikova, I. A. (2013). Big Five (the five-factor model and the five-factor theory). *The encyclopedia of cross-cultural psychology*, 1, 136-138.
- Olmedilla, A., Rubio, V. J., Fuster-Parra, P., Pujals, C., & García-Mas, A. (2018). A bayesian approach to sport injuries likelihood: does player's self-efficacy and environmental factors plays the main role? *Frontiers in Psychology*, 9, 1174.
- Öner, N. (1997). "*Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler, Bir Başvuru Kaynağı*", Boğaziçi Yayınları, 3.Baskı İstanbul.
- Öner, N., & Le Compte, A. (1983). *Süreksiz durumluk/sürekli kaygı envanteri el kitabı*. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Özguven, İ. E. (1994). *Psikolojik Testler*. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Özguven, İ. E. (2000). *Psikolojik Testler*, Pdrem Yayınları, Ankara, s.338-341.
- Özsoy, E., & Yıldız, G. (2013). Kişilik kavramının örgütler açısından önemi. Bir literatür taraması. *İşletme Bilimi Dergisi*, 1(2). 1-12.
- Rex C. C., & Metzler J. N. (2016). Development of the sport injury anxiety scale. *Meas Phys Educ Exerc Sci*. 20(3), 146- 58.
- Sayar, K., & Dinç, M. (2011). *Psikolojiye giriş (3. Baskı)*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Schoenfeld, R. R. (1993). Dimensions anxiety and their effects on an aspect of the performance process: *Comissions of The Mental Errors*, University of San Diego, U.S.A.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2005). *The study of personality: Assessment, research, and theory*. Theories of personality (8. baskı) içinde (s. 4-42). Cengage Learning.

- Sheehan, E. (1996). *Kaygı bozuklukları*. M, Sağlam (Çev.), İstanbul: Alfa Yayınları.
- Somer, O. (1998). Türkçede kişilik özelliğini tanımlayan sıfatların yapısı ve beş faktör analizi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 13(42),17-32.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi-I: ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Sudak, M. K., & Zehir, C. (2013). *Kişilik tipleri, duygusal zekâ, iş tatmini ilişkisi üzerine yapılan bir araştırma*. 141–165.
- Şengül, A. N. (2019). *Genç futbolcuların kişilik ve bazı özellikleri ile antrenörlerde bulunmasını istedikleri liderlik tarzlarının değerlendirilmesi*. (Tez No. 599968), [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şerifoğlu, N. Ç. (2023). *Karate ve yüzme branşındaki elit sporcuların yaralanmaya yönelik kaygı düzeylerinin yaratıcılıkları üzerindeki etkisi*. (Tez No. 776026), [Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Şeyhoğlu, M. (2005). *Öğretmenlerin ve yöneticilerin bilgisayar kaygı düzeyleri*. (Tez No. 197186), [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Şimşek, E. (2018). *Elit Alp Kayakçılarında Taban Basınç Dağılımlarının İncelenmesi*. (Tez No. 617452), [Doktora Tezi], Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Tanyeri, L. (2019). Farklı branş sporcularında yaralanma kaygısının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 577-591.
- Taymur, İ., Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 4:154-177.
- Tekin, Ö. A. (2012). *Yabancılaşma ve beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler: Antalya Kemer'deki beş yıldızlı otel işletmeleri çalışanları üzerine bir uygulama*. (Tez No. 312616), [Doktora Tezi] Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Tetik, O., Aydog, T., Demirel, A. H., Atay, Ö. A., & Doral, M. N. (2002). Kış sporlarında Spor Yaralanmaları. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sci*. 13(4); 42-55.
- Ulucan, H., & Bahadır, Z. (2011). Haltercilerin kişilik özelliklerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi* 5(2).
- Ülker, M. (2017). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin kişilik özellikleri, karar verme stilleri, stresle başa çıkma stratejilerinin karşılaştırılması*. (Tez No. 470965), [Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Unver, Ş., Şimşek, E., İslamoğlu, İ., & Arslan, H. (2020). Üniversite takımlarında yer alan sporcuların yaralanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 400-410.

- Wikipedia. (2007). “Kayak (Kış Sporı)”. (Erişim Tarihi 01.12.2022). <https://tr.wikipedia.org/wiki/Anasayfa>.
- Yıldız, Y. (2006). Alt ekstremite spor yaralanmaları. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 2(27), 29-40.
- Yıldızoğlu, H. (2013). Okul yöneticilerinin beş faktör kişilik özellikleriyle çatışma yönetimi stili tercihleri arasındaki ilişki. (Tez No. 339130), [Yüksek Lisans Tezi], Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, O. (2022). *Elit sporcuların kişilik özellikleri ile serbest zaman ilgilenimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 773010), [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yılmaz, Ş. E. (2011). Orta öğretim kurumlarındaki öğrencilerin (14-17 yaş) spor yaralanma sıklıkları, risk faktörleri ve oluşum şekillerinin incelenmesi. (Tez No. 272493), [Doktora Tezi]. SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Zel, U. (2001). *Kişilik ve liderlik evrensel boyutlarıyla yönetsel açıdan araştırmalar, teoriler ve yorumlar*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Zorlu, E., Algün Doğu, G., Yıldız, A. B., & Yılmaz, B. (2020). Atletizm branşındaki sporcuların kişilik özelliklerinin başarı motivasyonuna etkisinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1).

EKLER

Ek.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu



ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ETİK KURULU

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin YILMAZ danışmanlığında Muhammet Umut ŞEFLEK tarafından yürütülen “Kayak Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sportif Yaralanmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” amacı olan araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığımız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: Kayak Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sportif Yaralanmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
- Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 12 ay
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Türkiye Geneli

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkânı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile):

Adı-Soyadı

İmzası:

Araştırmacının:

Adı-Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin YILMAZ

İmzası:

YL Öğrencisi Muhammet Umut ŞEFLEK

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

Ek.2. Tez Benzerlik Oranı Beyan Formu



**KIŞ SPORLARI
ve SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**
Graduate School of Winter
Sports and Sport Sciences

TEZ BENZERLİK ORANI BEYAN FORMU¹

Öğrencinin Adı ve Soyadı	Muhammet Umut ŞEFLEK
Öğrencinin Numarası	20080101030
Ana Bilim Dalı	Beden Eğitimi ve Spor
Bilim Dalı	Beden Eğitimi ve Spor
Öğrencinin Kayıtlı Olduğu Program Türü	Yüksek Lisans

Yukarıda bilgileri verilen tezin intihal tespit yazılımıyla (Turnitin) yapılan tarama sonucunda elde edilen benzerlik oranları aşağıdaki gibidir. Beyan edilen bilgilerin doğru olduğunu, aksi hâlde doğacak hukuki sorumlulukları kabul ve beyan ederiz.

Bölümler	Benzerlik Oranı	Kabul Edilebilir Azami Benzerlik Oranları
I. Giriş ve Kuramsal Çerçeve	%5	% 25
II. Yöntem	%28	% 35
III. Bulgular	%10	% 10
IV. Tartışma, Sonuç ve Öneriler	%6	% 20
V. Tezin Geneli (I-IV)	%9	% 25

Not: Yedi kelimeye kadar benzerlikler ile Başlık, Kaynakça, İçindekiler, Teşekkür, Dizin ve Ekler kısımları tarama dışı bırakılabilir. Yukarıdaki azami benzerlik oranları yanında tek bir kaynaktan olan benzerlik oranlarının %5'den büyük olmaması gerekir.

Tez Yazarı (Öğrenci)	Tez Danışmanı
Muhammet Umut ŞEFLEK	Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin Yılmaz
26.5.2023	26.5.2023
İmza: Aslı ıslak imzalıdır	İmza: Aslı ıslak imzalıdır

¹ Bu form bilgisayar ortamında doldurulmalı, çıktısı imzalanıp Tez Savunması Jüri Öneri Formu'yla birlikte Ana Bilim Dalı Başkanlığı aracılığıyla ÜBYS üzerinden Enstitüye iletilmelidir.

Ek.3. Etik Kurul Kararı



T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı



Sayı : E-70400699-000-2200288493
Konu : Etik Kurul Kararı

23.09.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Fakültemiz Etik Kurulunun 20.09.2022 tarihli oturumunda alınan E-70400699-050.02.04-2200285982 sayılı, 2022/9 Fakülte Etik Kurulu Kararları konulu belgede yer alan karar metni aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Karar 94: Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimi görmekte olan Muhammet Umur ŞEFLEK'in "Kayak Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sportif Yaralanmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışma isteği ile ilgili yazısı ve ekleri incelendi. Yapılan görüşmelerden sonra; adı geçen araştırma çalışmasının yürütülmesinin, etik kurallarına uygun olduğuna, oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr. Necip Fazıl KİSHALI
Alt Kurul Başkanı

Dağıtım:

Gereği:

Sayın Doç.Dr. Cemil Tuğrulhan ŞAM
Muhammet Umur Şeflek

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 7c500cdd-81b0-4431-bb51-3472e9867ea9
Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı 25240
Erzurum
Tel: +90 442 2311380
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#besyo>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ata Turk-universitesi-ebys>

Bilgi: Özer TOPAL
Faks: +90 442 2311333
E-Posta: besyo@atauni.edu.tr



Ek.4. Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz nedir ?	<input type="checkbox"/> Kadın <input type="checkbox"/> Erkek
Yaşınız nedir?	<input type="checkbox"/> 10-14 <input type="checkbox"/> 15-19 yaş <input type="checkbox"/> 20-24 yaş <input type="checkbox"/> 25 yaş ve üzeri
Kaç yıldan beri kayak sporu ile uğraşıyorsunuz?	<input type="checkbox"/> 1-3 yıl <input type="checkbox"/> 4-6 yıl <input type="checkbox"/> 7-9 yıl <input type="checkbox"/> 10 yıl ve üzeri
Daha önce hiç spor yaralanması yaşadınız mı?	<input type="checkbox"/> Hiç yaşamadım. <input type="checkbox"/> 1 kez yaşadım. <input type="checkbox"/> 2 kez yaşadım. <input type="checkbox"/> 3 kez yaşadım. <input type="checkbox"/> 4 ve üzeri sayıda spor yaralanması/sakatlığı yaşadım.
Yaşadığınız spor yaralanması/sakatlığı sebebiyle hiç spora ara verdiniz mi? (4. soruda "A" seçeneğini işaretleyenlerin 5. soruyu boş geçmesi gerekmektedir.)	<input type="checkbox"/> 1 ay veya daha az <input type="checkbox"/> 2-3 ay <input type="checkbox"/> 4-6 ay <input type="checkbox"/> 7-9 ay <input type="checkbox"/> 10-12 ay <input type="checkbox"/> 1 yıl ve üzeri

Ek.5. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

		<i>Çok uygun</i>	<i>Oldukça uygun</i>	<i>Biraz uygun</i>	<i>Ne uygun ne uygun değil</i>	<i>Biraz uygun</i>	<i>Oldukça uygun</i>	<i>Çok uygun</i>	
1	Sakin								Sinirli
2	Yalnızlığı Tercih eden								Sosyal (topluluğu seven)
3	Sanata İlgisiz								Sanata İlgili
4	Kindar								Affedici
5	Düzensiz								Düzenli
6	Sabırlı								Sabırsız
7	Silik								Atak
8	Hayal Gücü Zayıf								Hayal gücü kuvvetli
9	(Başkalarına) Kayıtsız								Yardımsaver
10	Sorumsuz								Sorumluluk sahibi
11	Rahat								Tedirgin
12	Uyuşuk, eli ağır								Canlı
13	Dar görüşlü								Geniş görüşlü
14	Rekabetçi								İş birliği yapan
15	Hırslı değil								Hırslı
16	Tutarlı								Tutarsız
17	Durgun								Delidolu
18	Alışılmış								Yenilikçi
19	Kibirli								Alçakgönüllü
20	Dikkatsiz								Dikkatli
21	İyimser								Karamsar
22	Neşesiz								Neşeli
23	Meraksız								Meraklı
24	Asi								Uysal, yumuşak başlı
25	Gayretsiz								Gayretli
26	Huzurlu								Huzursuz
27	Arka planda Kalan								Öne çıkan
28	Tutucu								Liberal
29	Acımasız								Merhametli
30	Hazırlıksız								Hazırlıklı
31	Kaygısız								Kaygılı
32	Dikkat çekmeyen								Baskın, belirgin
33	İlgileri dar								İlgileri geniş
34	Bencil								Fedakâr (diğerkâm)
35	Disiplinsiz								Disiplinli
36	Yeni ilişkilere kapalı								Yeni ilişkilere açık
37	Etkisiz								Etkili
38	Hoşgörüsüz								Hoşgörülü
39	Donuk								Coşkulu
40	İnatçı								Uzlaşmacı

Ek.6. Spor Yaralanması Kaygı Ölçeği

<i>SPOR YARALANMASI KAYGI ÖLÇEĞİ</i>		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
<i>Yeteneğini Kaybetme Kaygısı</i>						
10	Yaralandığımda spor yeteneğimi kaybederim.	1	2	3	4	5
14	Yaralandığımda bazı spor becerilerimi kaybederim.	1	2	3	4	5
21	Yaralandığımda özsaygımı kaybederim.	1	2	3	4	5
<i>Zayıf Algılanma Kaygısı</i>						
5	Yaralandığımda bazı insanlar benim bebek olduğumu düşünür.	1	2	3	4	5
8	Yaralandığımda bazı insanlar tembel olduğumu düşünür.	1	2	3	4	5
13	Yaralandığımda bazı insanlar bunu rol olarak yaptığımı düşünür.	1	2	3	4	5
<i>Acı Çekme Kaygısı</i>						
11	Yaralandığım zaman çok acı çekerim.	1	2	3	4	5
16	Yaralandığımda çok canım yanar.	1	2	3	4	5
20	Yaralandığımda zonklama ağrısı yaşarım.	1	2	3	4	5
<i>Hayal Kırıklığına Uğratma Kaygısı</i>						
6	Yaralandığımda takım arkadaşlarımı hayal kırıklığına uğrattırım.	1	2	3	4	5
18	Yaralandığımda antrenörlerimi hayal kırıklığına uğrattırım.	1	2	3	4	5
19	Yaralandığımda arkadaşlarımı hayal kırıklığına uğrattırım.	1	2	3	4	5
<i>Sosyal Desteği Kaybetme Kaygısı</i>						
1	Yaralandığımda bazı insanlar benden uzaklaşır.	1	2	3	4	5
3	Yaralandığımda bazı insanlar beni aramayı keser.	1	2	3	4	5
7	Yaralandığımda bazı insanlar sosyal desteğini keser.	1	2	3	4	5
<i>Yeniden Yaralanma Kaygısı</i>						
4	Yaralandığımda bedenimin nasıl görüldüğü konusunda endişelenirim.	1	2	3	4	5
9	Yaralandığımda aynı yaralanmanın tekrar olacağı konusunda endişelenirim.	1	2	3	4	5
12	Yaralandığımda spora geri döndüğümde tekrar yaralanabileceğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
17	Yaralandığımda kilo almaktan endişelenirim.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

MUHAMMET UMUT ŞEFLEK

Uyruğu: T.C.

Yabancı Diller:

İngilizce
Orta Seviye

Eğitim Durumu:

Yüksek Lisans **Atatürk Üniversitesi**
2020/---- **Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü/Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı – Tezli Yüksek Lisans**
Tez Adı: Kayak Sporcularının Kişilik Özellikleri ile Sportif Yaralanmaya Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin YILMAZ

Lisans **Atatürk Üniversitesi**
2016/2020 **Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitim Bölümü**

Sportif Başarılar:

- 2009 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/1.'lik Derecesi
- 2009 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/2.'lik Derecesi
- 2009 3. Kış Spor Oyunları Kayak Yarışması Sarıkamış/2.'lük Derecesi
- 2009 3. Kış Spor Oyunları Kayak Yarışması Sarıkamış/3.'lük Derecesi
- 2010 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/2.'lik Derecesi
- 2010 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/3.'lük Derecesi
- 2011 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/1.'lik Derecesi
- 2011 5. Kış Spor Oyunları Kayak Yarışması Erzurum/3.'lük Derecesi
- 2012 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/3.'lük Derecesi
- 2012 Asım Kurt Kulüplerarası Türkiye Kayak Şampiyonası Erzurum/3.'lük Derecesi

- 2013 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/1.'lik Derecesi
- 2013 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/3.'lük Derecesi
- 2013 7. GAP Kış Spor Oyunları Kayak Yarışması Muş/2.'lik Derecesi
- 2014 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/1.'lik Derecesi
- 2014 İl Birinciliği Kayak Yarışması Erzurum/2.'lik Derecesi
- 2014 8. Kış Spor Oyunları Kayak Yarışması Muş/2.'lik Derecesi
- 2015 9. Kış Spor Oyunları Kayak Yarışması Kayseri/3.'lük Derecesi
- 2015 Türkiye Kayak Şampiyonası Erzurum /3.'lük Derecesi
- 2015 Türkiye Kayak Federasyonu Milli Sporcu
- 2016 Türkiye Kayak Şampiyonası Erzurum/3.'lük Derecesi
- 2017 Türkiye Koç Spor Fest Üniversite Oyunları Erzurum/Ski Cross 1.lik Derecesi
- 2017 Türkiye Koç Spor Fest Üniversite Oyunları Kayseri/Ski Cross 2.lik Derecesi
- 2017 Türkiye Kayak Şampiyonası Erzurum/3.lük Derecesi
- 2019 Türkiye Kayak Şampiyonası Erzurum/3.lük Derecesi
- 2020 Red Bull Home Run Kayak Yarışması Erzurum/2.'lik Derecesi

Antrenörlük Alanında İş Tecrübeleri:

- 2017/---- Erzurum Kayak Kulübü Antrenörlüğü